

Eesti Spordileht

Nr. 7/8

Kevade album

OTTO EGGERS

(End. Jahtpaatide- ja laevatehas)

Tallinn, Harja tän. 29.

JAHTAN, Tallinn.
Telegr. aadr.: —

Kõnetraat :
16—73.

Jalgrattad

kuulsate rootsi „Husquarna“ ja inglise „Humber“ tehastest

Mootorrattad

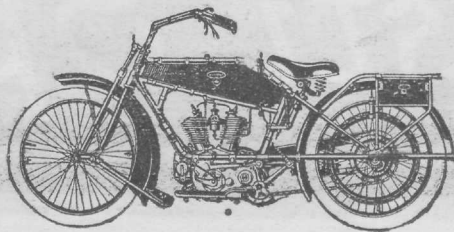
kuulsate rootsi Husquarna“ ja inglise „A. J. S. ja „Humber“ tehastest:

Mootorid

kuulsate rootsi „Skandia“ ja inglise „Thorngeröft“ tehastest.

Pääle selle igasugu mootorisi paadi külge kinnitatavaid ja lahtiõetavaid ning

jalgratta abimootorisi

Kõige uuemad modellid

ilmakuulsad
mootor- ja jalgrattad
„WANDERER“ ja
„BRENNABOR“

saadaval ainult

LIER & ROSSBAUMI

juures

Tallinnas, Rataskaevu tän. 5.

Suures väljavalikus laternad,
kellad, kummid jne.

— Parandus. —

Suures valikus

tenniskingi,

saapaid,

kingi,

kalosse,

saandaale,

hobuseriistu,

reisutarbeasju ja käekotte.

M. Dubas

Jaani t. № 6, Tallinnas.

Tel. 22-19.

Spordi- ja mängu

abinoõnde kauplus

soovitab

igasugu kerge-, jalgpalli-,
raske ja võimlemise abi-
nõusid parematest kodu- ja
väljamaa tehastest.

Jalgrattaid kuulsa-
matest väljamaa tehastest.

Hinnad mõõdukad.

Kõnetraadid : 23—00 ja 5—59.

Tallinn, Narva mnt. 19.

EESTI SPORDILEHT

VASTUTAV TOIMETAJA HARALD TAMMER.

TOIMETUSE LIIKMED: LEOPOLD TÕNISON, WILLIAM FISKAR JA JOHANNES KAUBA.

VÄLJAANDJA EESTI SPORDI KESKLIIT.

TELLIMISHIND:

TERVE AASTA PÄÄLE 500 MK
^{1/2} " " " 275 " "
1 KUU PÄÄLE . . . . . 50 " "
ÜKSIKNUMMER . . . . . 30 " "
VÄLJAMAALE POOLE KALLIM.

TOIMETUS JA TALITUS:

TALLINN, GONSIORI TÄN. 4.
KÕNETRAAT 700, POSTKAST 70.
—
EESTI SPORDILEHT
ilmub iga
15-daks ja 30-daks kuupäevaks.

KUULUTUSTE HINNAD:

TEKSTI EES . . . LHK. 6.000 MK
TEKSTIS . . . . . " 8.000 " "
TEKSTI JÄREL. " 4.000 " "
LEHEKÜLJE OSAD HINNATAKSE
VASTAVALT NENDE
SUURUSELE.

Nõ. 7/8.

Teisipäeval, 1. Mail 1923 a.

IV. aastakäik.

*Charles Paddock,
ilma kiirem jooksja,*

*nagu ta harilikult
Los Angelosi tänavaile
Kalifornias ilmub.*

Hooaegade vahetusel.

On erilik vaikus praegu kevadel, salalik käärimine ja ettevalmistus, et korraga sajarahulise jõena, laviinina ootamismägedelt alla prahvatada ja puhkevat loodust värsket jõu ja tegevusega elustada.

On eriliselt vaikne praegu, hooaegade vahetusel, kõik on ootel, süvenenud endasse, igatsus hinges looduse suure käekutse järel.

Veel veidi, siis sünnib see. Katkeb talvine kammitus päikse tulise ketta puredes. Veel veidi, siis tormame kodumaa metsadesse, väljadele, järvedele, jõgedele. Veel veidi, kogume, vaatleme senni endid, aga siis suure hooga tegevusse, kõvemasse treeningusse, ägedamasse võistlusse, mis kodumaa kunagi senni näinud!

A.-S. Balti spordiriistade vabrik Tartus.

Kontor: Aurulaeva tän. № 1.

Ladu: Rütli tän. № 9.

Kõnetraat 187.

Kõnetraat 602.

Soovitab odavate hindadega hooajaks:

kõiksugu kergejõustiku ja jalgpalliabinõusid.

Vehklemise ja võimlemise abinõud.

Täielikud võimlemissaalide sissesäaded.

Eelarved ja plaanid maksuta.

Esitaja Tallinnas o.-ü. „Esto“ Pikk tän. 47.

O.-Ü.

O.-Ü.

TALLINNAS,

PIKK TÄN. 47.

Soovitab suviseks hooajaks:

kõiksugu kergejõustiku- ja jalgpalliabinõusid, kodu-
kui ka väljamaa tehastest.

Ladus kodu- ja väljamaa uuem sportline kirjandus, käsiraamatud jne.

A.-S. Balti spordiriistade vabriku esitus.

Hõõrumise ja tervisvõimlemise ajalooline arene- mine ühenduses üldise kehakultuuriga.

J. Thomson,

E. S. S. Kalevi stipendiaat Soome hõõrumiskoolis.

Kuna hõõrumine (massaazh) ja tervisvõimlemine (orthopäädiline) meil alles sportlaste keskel viimase aastakümne jooksul tuttavaks ja tarvitatavaks saanud, võiks arvamine tekkida, et see ala üldiselt alles noor on. Et see aga nii ei ole, vaid vastupidiselt, püüavad järgnevad read selgitada, ühtlasi ka ülevaadet tema arenemisest pakkuda.

Pöördes tähelepanu ilma vanema kultuurirahva, hiinlaste, päale, näeme, et neil mehaaniline tervishoid juba kakstuhat aastat enne Kristust tuttav on. Tähtis teos neil sel alal on 64 andeline entsüklopeedia, San-Tsai-Tan-Hohei, mis ilmus 16. aastasaja lõpupoolel e. Kr. See sisaldab palju anatoomilisi pilte ja andmeid ning annab juhatuset hõõrumisviiside ja tervisvõimlemise üle. Omal ajal on palju selle küsimuse üle vaieldud ja tõendatud, et rootsi võimlemissüsteemi looja, P. H. Ling, ühel või teisel viisil hiina raamatu Kong-Fouga tuttav on olnud.

Kas mehaaniline tervishoid Hiinas on tekkinud või kusagilt laenatud, selle üle arvab Lépage omas töös, „Historiques sur la médecine des Chinois, Paris 1813“, et hiinlased omad teadmised on hindulastelt laenanud. Igatahes ulatavad esimesed teated tervisvõimlemise üle Hoang-Tin aegadeni, umb. 2698 a. e. Kr.

Hiinlaste juurest asume nende naaber-rahva jaapanlaste juurde, kus tervisvõimlemine samuti üldiselt tuttav on. Hõõrumine on Jaapanis niihästi kõrgema kui alama klassi igapäevane tarve. Suure eduga võistlevad sääl need rahvapärased parandusviisid Öhtu-Euroopa arstiteadusega, mida Nipponi rahvas uskumata kiirelt omandanud.

Hõõrumist sääl ei toimetata mitte üksinda arstid vaid erilised elukutselised hõõrujad, ammad. Nad kuuluvad eesõigustatud kutseühisusse.

Jaapani linnades äratub väljamaalaste tähelepanu iseäralik liik inimesi: need on kergelt rietatud, enamisti pimedad mehed kellel pead habemenoaga paljaks aetud. Pika kepiga teed kobades, liiguvad nad läbi rahva, kes aupaklikult taganeb. Vabas käes hoiavad nad kaheharulist vilet, millega aegajalt monotoonlist häält puhuvad.

Need on Jaapani hõõrujad. Osavamad nendest väärivad suurt lugupidamist ja teenivad rikkustki.

Hõõrumist tarvitatakse eestkätt sääl vereringjooksu edendamiseks, meeleolu parandamiseks, nõrkuse ja lihaste väsimuse kui ka mõnede närvirikete kõrvaldamiseks. Varem aegul õpetati hõõrumist ka Daigakurios, ülikoolis, nüüd aga enam mitte.

Kindlasti on teada, et ka indulased juba õige varakult tervisvõimlemist on tarvitanud, mõnede ajaloolaste teadete järel juba 3000 aastat e. Kr. XVIII aastasaja (p. Kr) lõpupoolel leiti muinsusleidusi, mis seda ainet käsitavad. William Jones leidis katkendisi Atharva-Vedast ja hakkas neid ühes teiste indoloogidega uurima.

Uurimuste põhjal tehti kindlaks, et usulised kombetegid pühaks kohuseks igaühele hoolt kanda tervishoiu, pesemise, ujumise, hõõrumise ja kehavõidmise eest. Hingamise kohtagi olid kindlad määrused ette nähtud. Enne võimlemise harjutusi hõõruti keha üleni Gangesi jõe pehme mudaga.

Ka vanadelt perlastelt on teateid, et nendel tarvitusel on olnud mehaaniline arstimisviis ja föniiklastelt on järele jäänud mõne väga ülistatud hõõruja nimi.

Indulastelt ja hiinlastelt on mehaaniline arstimisviis egiptlaste kaudu kreeklastele ja roomlastele teatavaks saanud.

Egiptuses on hõõrumine ujumisega ühendatud, nagu enamisti ikka hommikumaadel. Kindlad eeskirjad olid vanades egiptlaste ujumismajades. Nende arvamise järel olid paljudes haigustes süüdi soolikate kanalatsioonid pahaks läinud toidud, millede kõrvaldamiseks oli pitsimine, paastumine, oksendamine ja hõõrumine, mida toimetati iga kuu 3—4 päeva järjest.

Euroopas olid kreeklased esimesed, kes hõõrumist ja tervisvõimlemist hakkasid tarvitama. Juba vanuist aegust olid nad tuntud agarate kehakultuuri harrastajatena.

Kreekas ei tarvitatud neid abinõusid mitte üksinda keha ega vaimu värskendamiseks, vaid ka haiguste kõrvaldamiseks. Kreeka arstid olid vaimustatud hõõrumise

poolehoidjad. Tervisvõimlemise isaks Kreekas peetakse Herodikust, kelle õpilane Hippokrates surematu nime pärandanud. Hippokrates (460—377 e. Kr.) seletas oma õpetaja tervisvõimlemise võtteid teaduslikult. Hippokrates teab, et hõõrumise läbi nõrgad lihased muutuvad tugevateks, kanged liikuvateks. Tema soovib hõõrumist luumurdumistele ja väljaväänamistele, annab isegi näpunäiteid kõhuhõõrumise üle. Hippokratese õpetuse võtsid omaks kuulsamad kreeka ja rooma arstid, nagu Asklepiades, Celsus, Calenus, Anthyllus ja Oribasius.

Võimlemist, sõna tõsisel mõttes, vanem Rooma ajalugu ei tunne, samuti hõõrumist. Kehalist kasvatust harrastati vaid sõjaväelise ettevalmistusena. Vast selle järel kui Kreeka sai Rooma provintiks ja mitmed kreeka õpetlased Rooma elama asusid, algas roomlaste edenemine ka sel alal.

Vanema õpetuse edendajana, edasiarendajana esineb Asklepiades (128—56 e. Kr.), kes õige täpseid juhtnööre annab hõõrumise üle, millal tasa ja millal kõvasti, millal rasvaga ja millal ilma hõõruda.

Mees, kel suur tähtsus oli tervisvõimlemise arendajana Roomas, oli Celsus, kes elas Augustuse või Tiberiuse ajal. Celsus oli Hippokratese ja Asklepiadese õpetuse vaimustatud edasikandja. Tema motto oli: „Kõige parem rohi on rohtude tarvitamisest loobumine“. Muuseas käsib ta päävalu ja pääaju põletiku puhul hõõruda. Palaviku tõusmise puhul ei pea ta hõõrumist soovitavaks, küll aga langemise puhul, et uut tõusu takistada.

Adrianuse ajal näib hõõrumine muutuvat moeasjaks, annab isegi ainet luuletajatele.

Ka suurarst Claudius Calenusel (131—201 p. Kr.) on suured teenused mehaanilise tervishoiu alal. Tema arstimisviisides oli sel tähtis paik. Tema teenuseks võib lugeda, et keskajal mehaaniline tervishoid päris unustusse ei jäänud. Ta esitab üldse 9 eriviisi hõõrumise alal.

Tähendada võiks veel suuri arste Anthyllust ja Oribasiust, kes selle aine üle kirjutanud.

Keskajal kaob kehakultuur ja tervishoid täiesti. Põhjused selleks on mitmesugused. Esiteks roomlaste, enne neid kreeklaste vallutamine harimata, metsikute rahvaste poolt, kes uusi maid võites ei jõudnud uutes tingimustes vanade kultuurrahvaste elujõudu ülal pidada ja selle lasid hävineda. Haridus vaob madalasse, võimu võtab kirik enese kätte, kes kehapõlgamise

ja lihasuretamise seisukohale asub. Arusaadav, et tervise eest hoolitsemisel suurt vajadust ei ole. Võimlemine ja hõõrumine jäi täielisse unarusse. Arstimist toimetasid soolapuhujad, vanad eided ja habemeajajad.

Ülesti saab mehaaniline tervishoid eurooplastele tuttavaks araablaste kaudu nende võimupäevadel, kes klassikute õpetusi hoolega uurisid. Ka kuulus araabia arst Avicenna (sünd. 980) on sellest huvitatud. Suuremat hoogu aga keha eest hoolitsemine enne renessansi ei omanda. Tema varasemateks elustajateks tuleb pidada Mondino de Siucci't (1275—1326), Berluccio't (surn. 1347), Pietro di Aegalati't (s. 1423).

16. aastasajal on juba suurt huvi kehakultuuri vastu märgata. Ülistatakse hõõrumist ja tervisvõimlemist. Teenuseid tervishoidlisel alal omavad itaallased Antonius Cazi, Fabricius ab Agupendente ja Symporius (1447—1539), kes kirjutab raamatu „Rosa gallica“, kus räägitakse liikumisest ja puhkusest, vabaharjutustest ja hõõrumisest.

Samal ajal töötab Saksamaal meie aine hääks Tübingeni professor Leonhard Fuchs (1515—1566) ja Prantsusmaal Champier du Choul, kes 1567 a. ilmutab uurimuse „Discours des bains et antiques exercitations grecques et romains“.

Lähenedes 17. aastasajale, näeme sääl arstiteaduses käimas kõva võistlust kahe lahkumineva, introfüüsilise ja intromehaanilise, ilmavaate vahel, mis viimase kahjuks lõpeb.

Intromehaanilise kooli põhjendajaks peetakse Borellit (1608—1679), kes ilmutas „De notre animalium“ (Room 1670). Selles teoses käsitatakse liigutuste ja hingamise viisid õige teadlikult ja temal oli suur tähtsus mitmes füsioloogilises küsimuses ning mõjus tuntavalt ratsionaalse võimlemise edenemiseks järgmisel aastasajal.

Inglismaal on 16. aastasajal tervisvõimlemine ja hõõrumine õige suures hoos. Tema edendajateks on Dr. Stubben, Sydenham ja William Temple.

Jõudes 18. ja 19. aastasajasse, võime konstateerida tervishoiu suurt edu. Juba 18. aastasaja keskpaigas võime leida vaimustatud mehaanilist tervishoidu pooldavaid arstisid, kes praktilistele uurimustele annavad füsioloogilisi seletusi. Anatoomia, füsioloogia, patoloogia ja teraapia käivad käsikäes. Suuri teenusi omavad sel alal sakslane Friedrich Hoffmann, prantslane

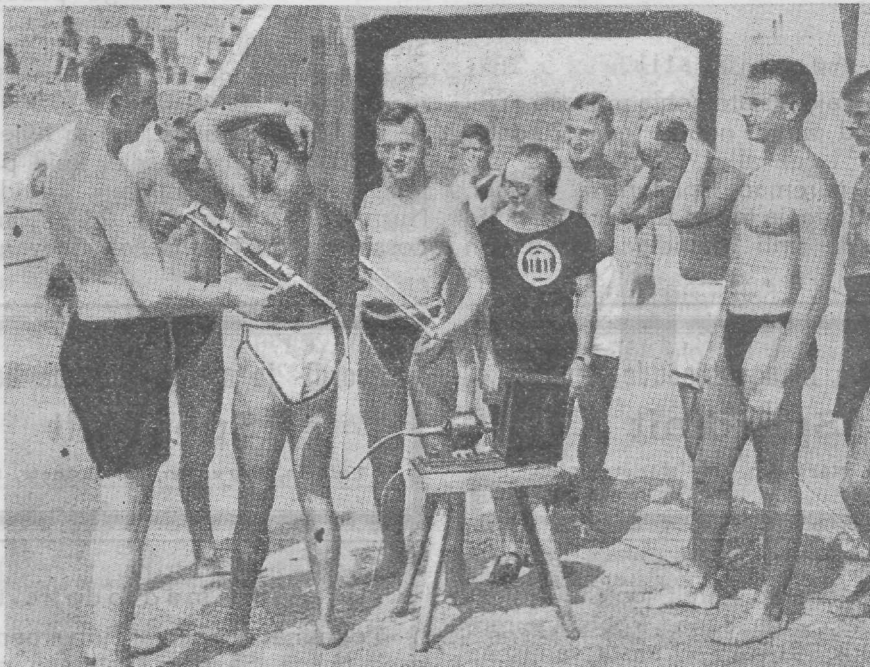
Andry, shveitslane Tissod, inglane Fuller ja mõned teised.

Friedrich Hoffmanni (1660—1742) peetakse mitte ainult praegusaja mehaanilise tervisparanduse vaid üldse praeguse arstiteaduse põhjendajaks, kes väga tuntavalt mehanoteraapia edenemisele Saksa-, Inglis- ja Prantsusmaal kaasa mõjus. Tema silmapaistvamad teosed mehanoteraapia alal on: „Medicina rationalis systematica“ ja „Dissertationes physico-medicae“. Võimlemist pidas ta paremaks kõigist rohtudest.

tuse päharrastajana on siiski püsinud Lingi sünnimaa, Rootsi, kuhu praegugi igast maast isikuid selle õppimiseks sõidab.

Lingi süsteemi on arvustatud mitmelt poolt õige kurjasti, ja ei või salata, et tal omad suured vead ei puudu, sest tema loojal ei olnud teaduslist haridust. Aadegi ei ole uus, tahetakse tõendada. Sellest hoolimata on Lingil ilma rahva terviselise arenemise ajaloos surematu nimi.

Läinud aastasaja teisel poolel algas tervisevõimlemise ja hõõrumise uus ajajärk.

Masseerimine Lakmé elektri-aparaadiga Saksa kehalise kasvatuses ülikoolis.

Prantsusmaal oli eriti sel ajal tervisevõimlemine hoos, kus teda ka J. J. Rousseau soojalt soovitas.

18. aastasaja lõpul saab võimlemine Saksamaal Franki, Basedowi, Satzmanni, Guthsmuthsi, Pestalozzi, Jahni ja Spiessi läbi suurt hoogu ja viiakse koolidesse.

Võimsa tõuke mehanoteraapia tarvitusele võtmiseks annab Pehr Henrik Ling (1776—1839), kellest rootsi traditsioonid mehanoteraapia alal saavad alguse. Tema tähtsamad teosed on: „Om gymnastikens almänna grunder“ ja „Reglemente för gymnastik“. Lingi õpilased kandsid tema süsteemi Saksa-, Prantsus-, Inglismaale ja Austriasse, kus see haruldast vastukõla leiab ja kiirelt laiali laguneb. Lingi õpe-

Hõõrumine sai mitmete kuulsate haigemajade juhatajate kaitse alla võetud, milles eriti amsterdami arsti Mezgeri, kes alles hiljuti suri, ja rootsi arsti Gustav Zanderi võib nimetada. Viimane ehitas isesuguseid tervisevõimlemise ja hõõrumise aparate, mis praegu kultuurimaades laiali tarvitusel. Läinud aastasaja viimastel aastakümnetel saavutas hõõrumine omale arstiteaduse ilmas kindla aluse, eeskätt Saksa ja Skandinaavia mail. Ilmus suur hulk seda ainet käsitavaid töid. Tähtsamatest uurijatest oleks nimetada: v. Mosenheil, Zabludovsky, Schreiber, Reibmayer, Nebel, Hoffa, Kleen, Kellog, Mitchell ja teised. Kuulsamad tervisevõimlemise käsitajad on T. J. Hastelius, A. Vide, J. Arvedsson.

Sportlaste vanusest.

H. Krogiuse järel Soome „Idrottsbladetist“.

Missuguses vanuses saavutab sportlane oma paremad tagajärjed? See on raske küsimus, pääaegu võimata vastata. See ripub sportlase individuaalsetest, raassilistest jne. omadustest ja iseäralustest, kui ka harrastatava spordiala iseloomust. Alljärgnevates ridades on püütud koguda andmeid ilma paremate sportlaste vanusest nende paremate tagajärgede saavutamise ajal.

Kergejõustik.

Lühidamaajooksjate kohta maksab arvamine, et nad ainult noores eas, 20-aastaselt ja isegi alla, teguvõimsad on, nagu ilma paremad spinterid: Walker, Lippincott, Craig ja teised tõendanud, kuid ka vanemad, eriti skandinaavilased, on

27 aasta vanusena, mil tal kümneaastane treening seljataga oli.

Hannes

debüteeris 16-aastasena, sai ilmakuulsaks 22-aastasena ja oli Antverpenis 30 aastat vana. Tema vend Tatu, kes samuti hää eduga pikka maad jookseb, on praegu ju 38 aastat vana. Temaga pääaegu ühevanused on Koskenniemi (s. 1837) ja Stenroos (s. 1889). Rootsis oli mõne aasta eest väga nooruke pikamaa jooksja, Lagermann, kes 17-aastaselt 10.000 meetris 32 m. 03 sek. näitas. Aasta hiljem jooksis ta 5000 m. 15 m. 31 sek., kuid päale selle pole tast enam midagi kuulda olnud. Nurmi oli Antverpenis 23 aastane. Meie Lossmann on Hannesega ühevanune.

Spordi- ja mänguabinõude kauplus Spordiait

Tallinn, Narva m. 19. Kõnetr. 5-59.

Spordi- ja mänguabinõude kauplus Spordiait

Tallinn, Narva m. 19. Kõnetr. 5-59.

näidanud, et nemad kiirelt jooksta suudavad. Luther, omaaegne Rootsi parem sprinter, võitis 1915 a. 30 aasta vanusena 100 m. esivõistluse, kuna teatavasti Rootsis see klass sportlasi kõrgel seisab. Ka Soomes võitis A. Nyström 29-aastasena (1916 a.) 200 m. esivõistluse. V. Vickholmil möödus ju paari aasta eest 30, kuid tema päevad ei ole veel loetud. Viiburlane Easton esines veel 1919 aastal teatud eduga, olgugi et juba neljanda aastakümne ligi kaldus.

Erik Vilén, praegusaja Soome parem lühida- ja keskmaajooksja, ilmus 1916. aastal 18-aastasena jooksurajale, kuid näitas alles 1919. aastal teatud edu. E. Anttila, parem Soome keskmaajooksja mõne aasta eest, debüteeris 1913 a. 21-aastasena 1500 meetris, kus tagajärge 4.04,4 näitas. Kahekordne olümpiavõitja Antverpenis, inglase Hill, oli 32 aastat vana, kuna ameeriklane Meredith, kes Stockholmis 800 m. ilmarekordilise ajaga võitis, ainult 18 aastat vana oli. Rootslane Zander pani oma ilmarekordi 1500 meetris

Ilma paremad odaheitjad.

4 paremat odaheitjat Antverpenis, soomlased Myyrä, Saaristo, Peltonen ja Johansson, on päale viimseksmainitu ligikaudu ühevanused ja ühesuured. Saaristo, kes 19-aastasena kuulsuse omandas, parandas Antverpenis 10 aasta pärast veel veidi oma tagajärge. Temast 2 aastat noorem Peltonen sai tuttavaks 1911 aastal, heitis Stockholmis 53 ja Antverpenis 63. Fenomenaalne Jonni Myyrä oli Stockholmis 20 aastat vana ja jäi seitsmendaks 51 meetriga. 2 aastat hiljem, Balti mängudel Malmös, purustas ta aga juba Lemmingi ilmarekordi tagajärjega 63.29. Johansson näitas 1919 a. 23-aastasena oma parema tagajärje (64.64). Võitja Ateenas, Londonis ja Stockholmis, Lemming, oli 1912. aastal 32 aastat vana, millal ta ka oma parema tagajärge saavutas. Sest ajast päale nõrgenes ta odaheites, näidates 4 aastat hiljem aga rahvusvahelisi tagajärge kuulis, kettas ja varas. Häckner oli 22 aastat vana, kui ilmarekordi mõlemi käega odaviskes saa-

Sportimiseks tarvisminevad

jalanõud

on saadaval

O. Kirusk'i kaupluses,

V. Karja täñ. 5, Tallinnas.

Otsekohe vabrikust
tellides saate Teile
spordiabinõud

kõige odavamini!

O. Y. Urheilutarpeita,
Helsinki.

Esitajad Eestis:

H-ra J. Willemson, Tallinnas, tel. 10-02 ja
A. Kukk, Helsingis.

vutas. Meie Klumberg, kes Antverpenis 62.39 heitis, oli siis 21 aastat vana.

Niklander

on ilma parem heitja. Antverpenis oli ta samuti kui Taipalegi 30 aastat vana. Tema paremad saavutused on: kuul 14.86, mõlemiga 27.75; ketas 47.92, mõlemiga 50.13; oda 54.19; vasar 47.57; raskus 10.76. Lemming, kes temaga viskete mitmekülguse alal võistleb, omab tagajärgi: oda 62.32 ja 106.47; ketas 44.00; kuul 13.30 ja vasar 47.00. Pääle selle on

1904 a. ka üle 14 mtr. tõukas. Mc Donald oli Antverpenis üle 40 aasta, P. Ryan, vasarheitja, 34. H. Tammer tõukas kuulis 19-aastasena Vene rekordi 13.93.

Suusatajad ja uisutajad.

Suusatajad, uisutajad, ujuvad, rattasõitjad, tennis-, jalg- ja jääpallimängijad võivad omal alal üle 20 aasta püsida, kui huvi ei puudu. Kuulsad ujuvad on sagedasti alla 20 aasta (Weismüller 18). Inglis ja Prantsus paremad tennismängijad kestavad üle 40 aasta. Gösta Sandahl, oli 19-aastane kui võitis Euroopa esivõistlused iluuisutamises ja norralane Lördahl, kes tänavugi esines, on 44 aastat vana. Oscar Mathiesen ilmus võistlusväljale 16-aastasena ja oli 25 aastat vana, kui oma fenomenalsed ilmerekordid püstitas. U. Salchow, kümnekordne ilmameister iluuisutamises, oli 25 aastat vana esimese võidu puhul.

Maadlejad on enamuses vanad.

Maadleja paremaks eaks peetakse lähenemist kolmandale aastakümnele, Friman võitis siiski ju 22-aastasena (1915) Soome esivõistluse. Pagarmeister Lindfors, kes Antverpenist raskekaalus kuldmedaali tõi, oli 41 aastat vana. Meie Martin Klein oli Stockholmis 24 aastat vana. Poksijatest oli Carpentier 19-aastane, kui ta 1913. aastal euroopameistri aunime võitis, kuid see oli vanal hääal ajal, kui polnud rehkendada veel omamaalastest neegrite ja teiste kohutavate härradega.

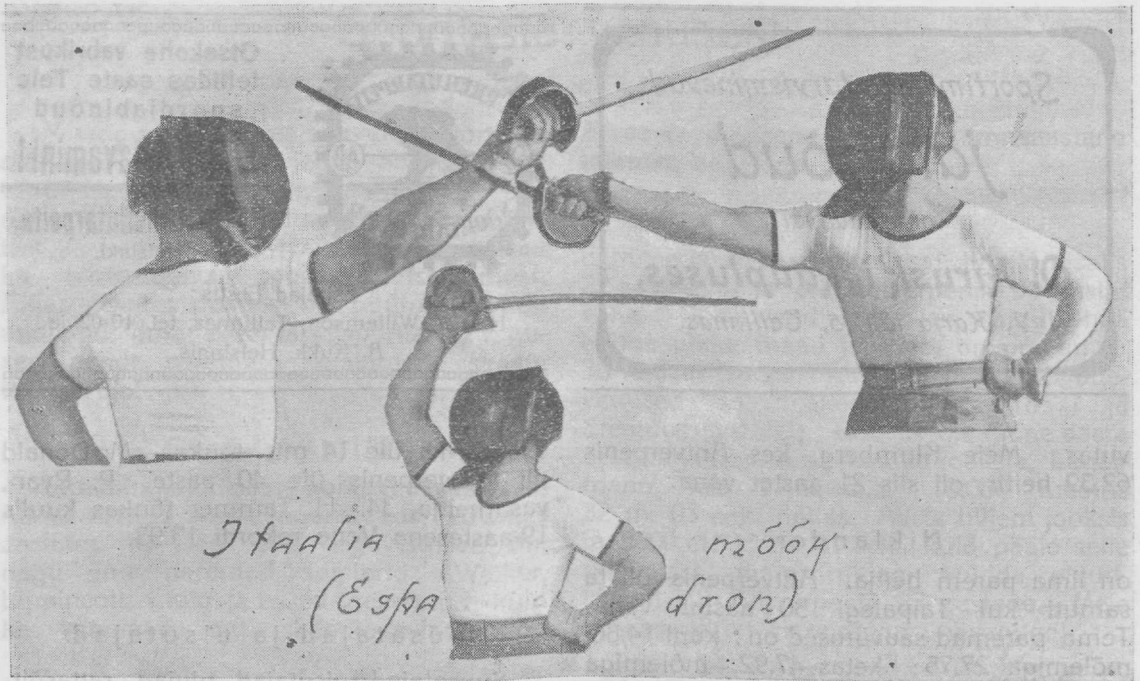
Rätsepa tarvituste kauplus
S. S. Orloff,

S. Karja tän. 10,
Tallinnas,

soovitab spordimeestele
omast ladust:

**hääd inglise ülikonna-, fraki-,
smokingi- ja voodririidet, kui ka
kõiksugu muid rätsepa tarvitusi**

ta varem hüpanud kaugust 660, keppi 325, kõrgust 171, kolmikut 13.25 ja jooksnud 100 m. 11.4. Pörhõla oli Antverpenis 23 aastat vana, kuna 18-aastane Rose

Akeii foto.

Vehklemisest.

(R. Krünertu järelle).

Ei ole spordiala mis meie laiemale publikumile vähem tuntud oleks kui vehklemine. Enamus mõistab vehklemise all üliõpilaste löök-vehklemist või kujutab ette vehklejat raske möögaga peos kake-luses. Ainult vähesed, keda juhus viinud korraks modern vehklemissaali või turniirile, on saanud aimdust vehklemisest kui spordist, heitnud pilgu vehklemiskunsti peensusse ja raskusse — elegantsema ja rüütlikuma spordiala saladusse, mida näit. Itaalias ja Prantsusmaal iga haritud inime-ne harrastab. Sportline vehklemine on uueaegne vehklemine, kerge riistaga ja vaheldava mensuuriga.*) Täieliku liikumisvabaduse tõttu pääletungimises ja kaitses kujuneb ta veetlevamaks kehaharjutuseks, mis mitte ainult kehalist jõudu ei tarvita, vaid suurel määral osavust, otsustusvõimet, energiat ja tahtepingutust. Vehklemiskunst moodsal kujul on harjutus niihästi kehale kui vaimule, mis oma austajatele temas sisalduva kauniduse ja huvi tõttu suurt esteetilist lõbu ja rüütliku tunde rahuldust pakub.

*

Uueaegse vehklemise hälliks on Itaalia. Itaallastele langeb au vehklemiskunsti

arendajad ja teaduslised põhjendajad olla. Selajal kui Saksamaal 16. ja 17. aastasajal õitsenud vehklemiskunst hävineb, harrastavad itaallased erilise armastuse ja hoolega sõjariista oskust, asutavad oma kooli ja hoolitsevad tema laialilaotamise eest. Teatud vastandina itaalia koolile tõuseb prantsus vehklemisviis. Olgugi, et ta itaalia sünnipära ja mõju salata ei saa, on tas sedavõrd omapärasust, et õigusega konkurentsist itaalia ja prantsus koolide vahel rääkida võib. Prantsus vehklemisviis on elegantsi kool, peen mäng riistadega, mis igasuguse jõutegevuse kõrvaldab. Itaallastel on harjutused enam tõsisemad, tegelikkusega kokkukõlas, millele nad oma kooli rajavad. Prantsus kooli edustajad on päälle prantslaste eneste belglased, hollandlased, inglased, rootslased ja daanlased, kuna neis maades prantsus meistrid esimestena on esinenud ja oma mõju maksma pannud. Itaalia vehklemismeistrid edendavad oma klassilist vehklemiskunsti Austrias, Ungaris, Saksamaal ja Tsheho-Slovakias. Sellega on nimetatud maad, kus vehklemiskunst praegu eeskujulikkude harrastamist leiab ja millede esitajad rahvusvahelistel turniiridel ennast tüsedamatenäidanud.

*) Vahemaa kahe vehkleja vahel.

*

M. ANDREESEN

MEESTERAHVA RÄTSEPAÄRI

TALLINN, RATASKAEVU TÄN. 14.
KÕNETR. 17-54.

Riistad, mida sportline vehklemine harjutajatele kätte annab, on florett, épée ja itaalia mõök. Florett on ainult harjutusriist pistmiseks (torkamiseks), mis vehklemise tehnikat hõlpsamini ja täielikumalt omandada aitab. Ta omab äärmiselt painduvat poolkummutera, millel itaalia süsteemis käepide ristpuuga piirdub, mis prantslastel puudub. Florett-vehklemine õpetab pistet plaanikalt ja kindlalt tegema, sest tabamiseala on väga piiratud. Vastuvõetavad on pisted ainult ülemisesse kehasse, puusadest kunni õladeni. Sõjariist ei ole florett igatahes. Sarnane on aga duellmõök (spada, épée) oma kolmekandilise, vähe järelandva teraga. Pisteala on terve keha. Duellmõök on tavalik sõjariist kaksikvõistlustel Itaalias, Prantsusmaal ja Belgias. Sakslaste poolt tarvitatavat kerge itaalia mõök on kõlbulik niihästi löögiks kui pisteks. Tabamiseala on puusadest ülespoole, juurdearvatud ka käed ja pää. Kaksikvõistlustel tarvitatakse itaalia mõöka Itaalias, Austrias ja Ungaris. Eriti meisterlikult valitsevad mõõga üle ungarlased, kes kahtlemata parimad mõõgavehklejad ilmas ja kõigil rahvusvahelistel turniiridel esimesed auhinnad omandanud. Ainult kord on ungari meeskond kaotanud — see oli Atheena olümpiamängudel 1906 a. sakslastele.

Järelmärkus.

Tuues ülalseisvat kirjutust tõlkena ajakirjast „Berliner Illustrierte Zeitung“, juhin meie sportlaste tähelepanu selle spordiala peäle, mis meil Eestis kahjuks vähe arenenud, kuid oma omaduste poolest kõigiti suurema poolehoiu ja harrastamise väärt oleks.

Harjutades vehklemist arendab sportlane endas liigutuste koordinatsioonide täpsust ja kiirust, ja nende paindumist nägemisorganide nõudmistele. Sarnaseid kogemusi omandatakse ainult harjutustega, mis seotud elavate takistuste valdamisega, kusjuures sport, tegutsev elavate takistuste valdamisega, jaguneb kahte ossa — grupiline ja individuaalne. Esimesse kuuluvad: jalgpall, jääpall, veepall jne.; teise: vehklemine, maadlus, poks, dzhiu-dzhitsu. On selge, et individuaalne sport enam ülaltoodud omadusi arendab, eriti vehklemine, mis nõuab suuremat kiirust kui maadlus ja suuremat peensust kui poks või maadlus. Harrastades individuaalset sporti, tuleb sportlasel süveneda endasse, võistluse tagajärg on ainult tema ja vastase tahtest, kuna gruppilise spordi juures, kandes ainult osalisi kohustusi, loodab sportlane enam teiste peäle ja on vähem seotud võistluse käiguga.

See on üleüldiselt. Eriti tähtis on vehklemine aga sõjaväele, kus ta laskmisega ühevääriliselt harrastamist peaks leidma, kuna ta peäle ümberkäimise oskuse külma sõjariistaga ka ülaltoodud puhtsõjaväelisi omadusi, nagu mehisust, taktitunnet, silma-mõõtu jne arendab.

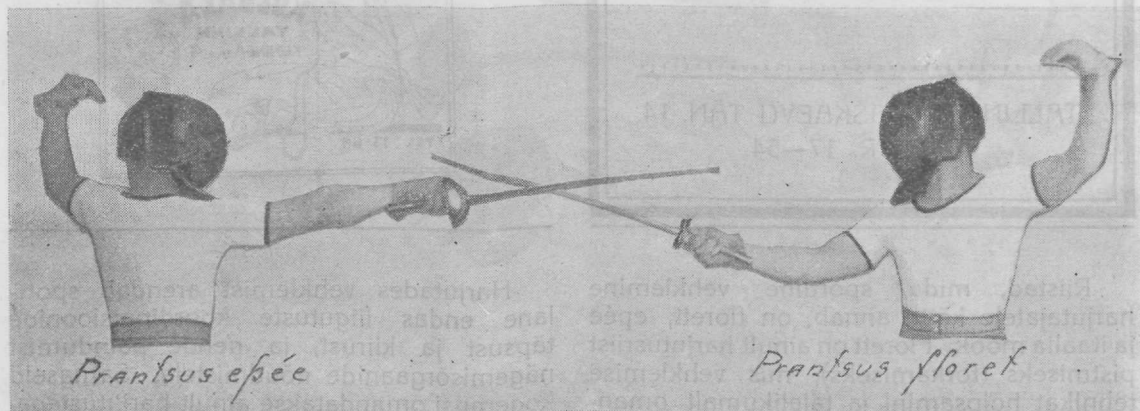
Käesoleva lehe järgnevatel numbrites püüan lugejaid tutvustada lähemalt vehklemise enesega — mitmesuguste süsteemide tehnikaga mitmesugustel riistadel, niisama ka taktiliste printsiipide, vehklemise psühholoogia, ajaloolise arenemise ja tähtsamate võistluste tagajärgedega.

Mis puutub eeltoodud tõlkesse, siis ei poolda ma täielikult autori vaadet itaalia kooli paremuse üle. Tema üldsustamine ei ole igatahes õige. Tuleb eraldada vehklemist mõõkadel (riistad raiumiseks kui

ka pistmiseks) ja epéel ning floretil (riistad ainult pistmiseks). Mõõkadel on vastuvaidlematu ülekaal itaalia süsteemil, mis enam tugevamatele liigutustele põhjeneb, epéel ja floretil on aga praktikas eesõigus prantsus süsteemil. See on ka täiesti arusaadav, raiumiseks on palju suuremat

jõudu tarvis kui pistmiseks. Autor ise aga ütleb, et prantsus kool on peene mängu kool, tõendab sellega prantsus kooli paremust. Sellega oleks arusaadav missugune kool mingi riista jaoks otstarbekohane... Lähemalt selle üle järgmine kord

B. Böther.

Akeli foto.

Ümber ilma jalgrattal.

A. F. de Groot. *)

Keegi, kes mind hästi tunneb, ei ütleks, et ma enesearmastaja olen, olgugi et ma praegu oma lühidat autobiograafiat kirjutan. Teie näete, mul on rattal sedavõrd koormat (36 kg.), et säääl enam naljalt kirjavahetusele ruumi ei leidu väiksel määralgi, kahju tegemata oma rattale.

Siin teie siis olete. Püüan teile lühidalt jutustada, kes ma olen, kuidas sattusin ma oma ideele, söidetud teest ja muljetest. Lähemal ajal püüan seda teha põhjalikumalt.

Olen sündinud Amsterdamis, Hollandi suurimas linnas, kuna kolmeaastasena mu vanemad maale, Gelderlandi, kolisid. Pidin olema arvatavasti tüse poisijõmm, sest mind hüüdi „bürgermeistriks“ jne. Nelja aastaselt oli mul säääl esimene sportline kogemus. Mängides oma vennaga, kukusin ma kanaali. Kuna vend mulle ema ja teisi appi ruttas kutsuma, talitasin mina ameeriklaste hüüdsõna „aita iseennast“ järel.

Lühida aja pärast kolisime meie vanematega, nelja lapsega, uuesti Põhja-Hollandi ühte väiksesse linna Amsterdami lähedusse. Selle linnas viitsin oma poisikese aastad.

*) Hollandi ümberilma reisija, „lendava hollandase“, Tallinnas viibimise puhul. Toimetuse poolt autorilt omandatud artikkel.

Kuuest kunni kolmeteistkümne aastani olin ma „paks Dolf“ nagu mind igalpool hüüti. Igal võimalusel lugesin ma Aimard'i, Verne'i, Kieviet'i, Cooper'i, Tvain'i ja Conan Doyle'i juhtumusromaane. Lugemise vaheaegadel püüdsin ma juhtumusi praktiliselt elustada, kusjuures mul mitte igakord ei olnud võimalust teiste rusikatest õnnelikult mööduda oma raskevõitu jalgade tõttu.

Et mu elu mitte alati mäng põle olnud näete kohe. Olles 10 aastane, juhtus midagi, mis minu isa elu halvas. Selle tõttu sattus perekond viletsasse seisukorda ja hakkas käima allamäge. Meie, poisid, pidime kõvasti töötama. Kodu jätsin ma maha 19 aastaselt. Olin raamatukaupleja ja tutvunesin trüki ja köitmistööga teoorias ja praktikas. Õppisin joonestust, mateematikat, inglisi, saksa ja prantsus keeli ning raamatupidamist.

Sõja algusel kihlasin ennast meeldiva neiuga. Töötasin siis Amsterdamis ju mõned aastad raamatuaris. Pääle selle töötasin Londonis ühes laialtuntud kirjastusaris. Samal ajal käisid saksa seppelid Londoni kollitamas. Astusin hollandi sõjaväkke, kus ma mõned aastad teenisin. Pääle selle omandasin ühes kaaslasega ühe hästituntud trüki- ja kirjastusäri. Kavatsesin oma neiuga abiellu astuda, kuid see murdis kihluse ema soovil. Hakkasin

reisima. Matkasin Saksa-, Inglis-, Prantsusmaal ja Belgias. Tagasitulles õiendasin oma võlad ja läksin jälle saadud rahaga. Harrastasin mitmet sporti, nagu poksi, ujumist, jooksu, kuid saavutused ei vastanud minu lootustele. Nüüd olen teekonnal Ameerikasse harilikul jalgrattal.

Hollandist lahkusin 10. okt. 1922. Minu tee käis järgmiselt: Amsterdam, Haag, s'Hertogenbosch, Eindhoven, Maastricht, Aachen, München-Gladbach, Düsseldorf, Essen, Dortmund, Minden, Hamburg, Kiel, Schlesvig, Flensburg, Fredericia, Odense,

Kjöbenhavn, Malmö, Kallundborg, Aarhus, Aalborg, Frederikshavn, Chistiania, Karlstad, Stockholm, Sundsvall, Östersund, Trondhjem, Dorotea, Umeå, Luleå, Korpilombolo, Haapparanta, Torneo, Oulu, Kokkola, Vasa, Pori, Turu, Helsinki, Viipuri, Tallinn.

Käesoleva ajani on mul kaks korda murdud käepide, olen pannud kaks korda esimese rattale uue kahvli ja murdud kolm pakihoitjat. Pääle selle on tulnud vahetada 60 kodarat, ning veel mõned harilikud parandused, millega üldiselt hästi hakkama saanud.

Narva mänguplatside selts vajab organisatori kogemustega ja vabaõhu mängudes vilunud **mänguplatside juhatajat** (direktori).

Sooviavaldused ühes tarviliste dokumentidega ja lühikese elulookirjeldusega saata N. M. S. juhatusele, Narva linna raekojas.

Kool & Mäng

Tallinn, Vana Posti t. 2
Kõnetraat: 16—56, 21—78

Mänguasjad, Koolitarbed,
Süstad ja tõukekelgud.

Läinud hooaja kiiruisutamise saavutustest.

Kodumaa uisutajad on meil näidanud tänava järgmisi paremaid tagajärgi:

500 m.:		1500 m.:	
1. Burmeister . . . 46,0	1. Burmeister . . . 2.29,5		
2. Mitt 50,7	2. Mitt 2.44,0		
3. Rubli 51,9	3. Rubli 2.45,0		
4. Martin 52,2	4. Martin 2.51,0		
5. Karu 52,9	5. Jätsa 2.53,0		
6. Märka 53,0	6. Märka 2.56,5		
7. Kuulmann . . . 55,7	7. Karu 2.57,1		
8. Jätsa 56,8	8. Kuulmaan . . . 2.59,0		
9. Habo 57,2	9. Baumann . . . 2.59,2		
10. Tuvike 58,1	10. Tuvike 3.03,2		

5000 m.:		10.000 m.:	
1. Burmeister . . 9.36,8	1. Burmeister . . 18.44,0		
(9.11,0)	2. Mitt 20.18,0		
2. Mitt 9.39,6	3. Jätsa 20.43,0		
3. Märka 10.35,1	4. Rubli 20.58,9		
4. Kuulmann . . 10.37,0	5. Kuulmann . . 21.40,2		
5. Karu 10.39,0	6. Beekmann . . 21.53,5		
6. Rubli 10.42,0	7. Kütt 22.37,0		
7. Martin 10.46,0	8. Habo 23.51,5		
8. Baumann . . 10.47,2	9. Tuvike 24.04,2		
9. Jätsa 10.56,8	10. Käsper 25.27,0		
10. Habo 11.06,7			

Paremad saavutused, mida ilmas läinud hooajal näidatud, oleksid järgmised:

500 m.:	
1. C. Thunberg, Soome . . . 44,1	
2. R. Larsen, Norra 44,6	

3. A. Blomquisf, Rootsi . . . 44,9
4--5. { Osc. Olsen, Norra 45,0
{ A. Vallenius, Soome 45,0
6--7. { J. Melnikov, Vene 45,3
{ H. Ström, Norra 45,3
8. H. Halvorsen, Norra . . . 45,9
9--10. { Ch. Burmeister, Eesti 46,0
{ Th. Pedersen, Norra 46,0

1500 m.:

1. C. Thunberg, Soome . . . 2.20,7
2. H. Ström, Norra 2.24,2
3. J. Melnikov, Vene 2.24,4
4. A. Vallenius, Soome . . . 2.24,8
5. R. Larsen, Norra 2.24,9
6. H. Halvorsen, Norra . . . 2.26,5
7--8. { J. Skutnabb, Soome 2.27,5
{ T. Ovaska, " 2.27,5
9. F. Paulsen, Norra 2.27,6
10. Osc. Olsen, " 2.27,9

Burmeister on 13-nes.

5000 m.:

1. Ole Olsen, Norra 8.33,7
2. P. Ippolitov, Vene 8.40,3
3. J. Melnikov, " 8.42,2
4. H. Ström, Norra 8.42,6
5. S. Rune, " 8.46,9
6. R. Larsen, " 8.50,7
7. J. Skutnabb, Soome 8.51,2
8. V. Bergström, " 8.51,7
9. F. Paulsen, Norra 8.52,9
10. S. Moen, " 8.55,3

Burmeister oleks ajaga 9.11 20-nes.

10.000 m.:

1. Ie Olsen, Norra . . . 17,22,9
2. P. Ippolitov, Vene . . . 17 57,9
3. H. Ström, Norra . . . 17 58,4
4. S. Aune, " . . . 17 59,7
5. R. Larsen, " . . . 18 02,6
6. F. Paulsen, " . . . 18 03,8
7. J. Melnikov, Vene . . . 18,04,4
8. T. Ovaska, Soome . . . 18 17,6
9. J. Skutnabb, " . . . 18 19,2
10. A. Tuomainen, Soome . . . 18 20,6

Burmeister 19-nes.

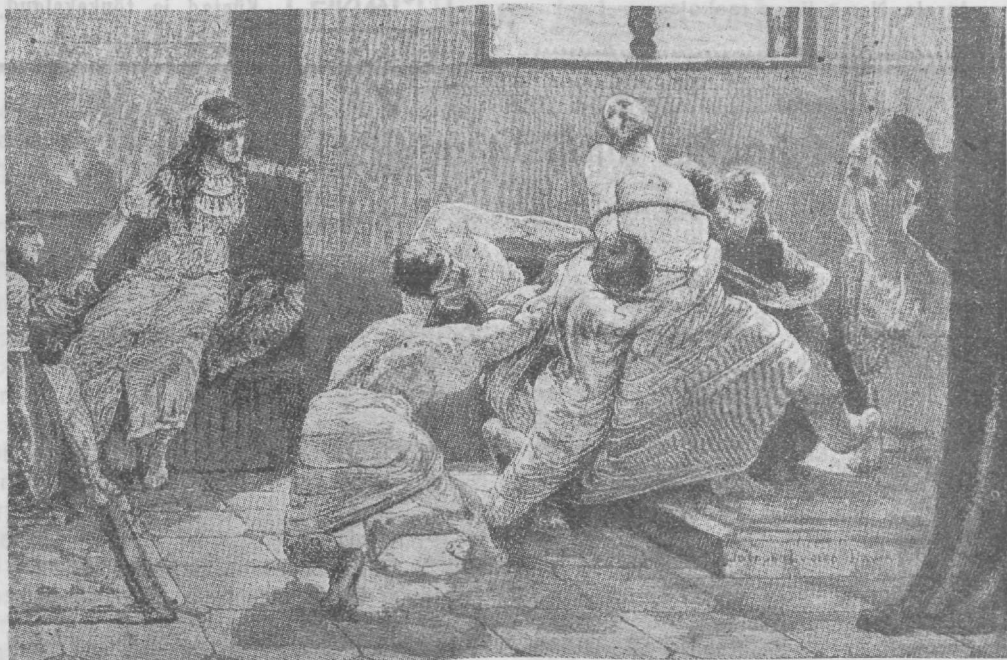
„Suomen Urheilulehti“ arvustiku järel seisab ilmas esimesel kohal Norra, teisel Soome, kuna kõik teised maad kokkuvõetuna vast suudaksid vähegi vääriliselt kolmanda koha omandada.

Üksikute võistlejate paremusjärjekord oleks:

1. H. Ström, Norra . . . 16,5 punkti
2. R. Larsen, " . . . 19 "
3. J. Melnikov, Vene . . . 20,5 "
4. Ole Olsen, Norra . . . 23,5 "
5. C. Thunberg, Soome . . . 30,5 "
6. P. Ippolitov, Vene . . . 40 "
7. J. Skutnabb, Soome . . . 41 "
8. T. Ovaska, " . . . 43,5 "
9. A. Vallenius, " . . . 47,5 "
10. E. Blomgren, Rootsi . . . 48,0 "

Huvitav on, et ilmameister C. Thunberg aegade paremuse poolest viiendal kohal alles seisab.

Piibli jõukangelase tragöödia.

Paljud kunstnikud on piiblist oma maalidele ainet ammutanud eriti sagedasti on aga Simsoni kurbloomik saatus käsitust leidnud. Armastatud aina oli ta eriti kuulsatele hollandlastele, — Rubens, Rembrandt, van Dyck ja teised on sellest oma chef d'oeuvre'id loonud.

Siinjuures on toodud kolm reprodutsiooni mainitud aineist. Van Dycki pilt (keskmine) kujutab 17. aastasajale vastava interpretatsiooniga piibli stseeni, kusjuures Delila mademoiselle de Vallière'ile ja vilistlased Shveitsi kaardiväelastele sarnanevad. Tema Simson omab ülimääraselt arenenud herkuleslikku muskulatuuri.

Teised kaks on reproduktsioonid inglisis akadeemia „Armitage'i“ poolt korraldatud võistlusel esimese ja teise auhinna omandanud töödest aine pääle — Simsoni vangistamine.

Esimene on J. L. Davise ja teine Maurice Greiffenhageni oma. Olgugi, et need

tööd van Dycki meisterlikkust ei sisalda, on nad paari aastakümne eest valitsenud realistlises stiilis hoolsalt täidetud jõurikkad kujutused tugevamast piibli atleedist, kes hukkus naise läbi.

Ilma parimad üksteistkümmed.

Ei ole raske vastata küsimuse pääle, kes on praegu ilma parim teivashüppaja või pikamaajooksja. Senni kui püsivad Hoffi ja Nurmi rekordid, on nemad ilma parimad. Nii kerge ei ole aga vastata, kes on näit. ilma parim parempoolne siseajaja. Kuidas tõendada Janda (Tshehoslovakia), Coppée (Belgia) või Rohde (Daani) absoluutset paremust? Ja misugused garantiad on meil olemas, et inglane Woodward on olnud parim mees selle koha pääl, keda ilm näinud?

Arusaadav, et siin raske on absoluutset paremust kindlaks teha, — üksiku isiku võimised meeskonna lülina on siin üldise meeskonna tasapinnaga tuntavalt piiratud ja saavutused olenevad suurelt kaasmängijatest. Selge on ka, et mingit statistilist mõõdupuud, näit. löödud väravate arv, siin mõõdupuuks võtta ei saa, vaid hindamist ainult isikliste muljetele rajada tuleb, isiku individuaalseid omadusi ja tehnilist täiust silmas pidades.

Järgneva arvustuse toome tuntud rootsi spordikriitiku, Ceve, kirjutuse järel, mida küllalt autoriteetseks võib pidada rahvusvaheliselt erapooletu seisukoha kui ka rikaste kogemuste tõttu, mida rootslastel jalgpalli alal olnud.

Juttu võib olla ainult Euroopa mängijatest, kuna jalgpall väljaspool teda nii suurt harrastamist pole leidnud, et sääll võimalus oleks olnud mõnel tähel tõusta.

Väravavahi koha pääle on võistlus kõva. Pääle meeste, kes Antwerpenis oma rahvuslist au edukalt kaitsesid, on Keskiirikes mehi, kes täie õigusega parima väravavahi nime saamiseks võiksid prätendeerida. Antwerpenis puudunuist tuleks nimetada kõigepäält Stuhlfauth'i (I F, C. Nürnberg), kes suurepäraliselt töötas sakslaste turneel Rootsis, Kropacsek'it (Ungari), Jokl'i (Austria) ja Fahr'i (Schveits). Neist võiks siiski arvatavasti ungarlane edukaimalt „olümpialastega“ võistelda. Franz Kropacsek on 24 aastat vana ja anderikas arhitekt. Võiks veel nimetada: Zander (Rootsi), Wathne, Klopka (Tshehoslovakia), De Bie (Belgia) ja Sophus Hansen (Daani). Need kõik peavad aga taganema olümpiaadi kangelaste Campelli (Itaalia) ja Zamora (Hispaania) eest.

Itaallane parim väravavaht.

Campelli sai tuttavaks Stockholmis 1912 a. 250-st mängijast, kes Antwerpenis

esinesid, oli tema ühes omamaalase Sardi, daanlaste Hanseni ja Middelboe, inglase Knighti, norralase Schou ja rootslaste Gustafssoni ja Wikselliga ainsad, kes Stockholmist saadik püsinud.

Eriti raske on väravavahi kohal nii kaudu püsida. Oma kiiruse, teravmeelsuse, kohavõtmisoskuse ja julgusega pühitses ta triumfe. Zamora, elegant mängija, kelle panterlik paindumus, pikad käed ja liikuvus teda kardetavaks tegid, lasi ennast vahel ärritada ja juhuseid kaotsi minna. Seda ei juhtunud aga Campelliga, alati oli ta hoolikas ja ettevalmistatud igasuguseks juhuseks. Tõelikult päästis tema Itaaliat ränkadest kaotustest. Ta püüdis „võimatu“ palle, mitte kord-kaks, vaid vahetpidamatult terve mängu aeg.

Inglased võtavad kaitsjate kohad omale.

Hispaanlase Vallana, itaallase de Vecchi, tshehi Steineri, belglase Veerbeeki kõrval kaitseb kindlasti oma paremust inglane Knight, kes kahtlemata parim ilma vasak kaitsja. Antwerpenis mängis ta ainult üks mäng, Norra vastu, kuid selle nii edukalt, et raske on öelda, kes paremini kaitses alal töötas, kas tema või Campelli.

Parema kaitsja kohta on raskem täita. Lund ja Aulie (Rootsi) tegid Antwerpenis mõlemid hädad tööd, kuid seda tegid ka Hoijer (Tsh.-Sl.), Baumann (Prantsusmaa) ja Bruna (Itaalia), nimetamata hispaanlast Arrato't ja belglast Swartebroeks'i. Keegi neist ei suuda aga vastu panna hollandlase Denis'le ja daanlase Middelboe'le, kellele veel austrialane Poppowich seltsib. Denis ja Poppowich on enam-vähem sarnased, esimesel on rohkem oskust, teisel kiirust. Denis'l on puhtam löök ja platseerib palli paremini, Poppowichil, 34 korda internatsionaal, enam võistluskogemusi. Auhinna päriks aga pikk daanlane Nils Middelboe, kes praegu Inglismaa all stardib ja Londoni populaarsema klubi, „Chelsea“, kapten. Middelboe on ühes ungarlaste Schlosseri ja vennaste Conrad'idega intelligentsem mängija üldse ja kõlbaks ilma valitud meeskonna kapteniks.

Koht keskriikidele!

Ei ole põhjamaadel meest, kes suudaks Ungari parempoolse poolkaitsja Kertész Il vastu võistelda. Olümpiamängudel olid paremad inglane Hunt ja belglane Fierens, kuid need ei pääse ligi selle ungarlase fenomenile.

meenile. Hääd on veel sel kohal shveits-lased Mauz ja Meier ning austrialane Putzendoppler, kes praegu ka Shveitsi all stardiib.

Ükski neist ei oma Kertészi tehnikat, pallikäsitlust ja temperamenti. Kertészil on veel vanem ja noorem vend (I ja III), kuid need ei mängi Wilhelmi sarnaselt.

Max Woosnam keskpoolkaitsja.

Keskpoolkaitsja kohta kinni panna ei ole kerge. Tegelikult ei näidanud VII olümpiaad ühtegi suurejoonelist keskpoolkaitsjat. Pesek, tsheh, oli hää, samuti rootslane Wicksell. Neile järgneks norralane Halvorsen ja inglane Atkinson. Veel olid hääd hispaanlane Belanstesquigoitia, itaallane Meneghetti ja belglane Hanse. Euroopa kontinendi parimaks keskpoolkaitsjaks tuleb pidada siiski austriala-st Conrad I. Sündimise poolest on Eugen Conrad ungarlane.

Kõik kontinendi suured aga kahvatavad inglase Max Woosnami ees, kes mängib keskpoolkaitsjat Manchester City meeskonnas. Antwerpenis puudus ta. Tähendab, ei puudunud, oli küll üles antud jalgpallis, kuid ei hoolinud sest ja viis koju kuldmedali tennise kaksikmängus. Mängides Norra vastu oleks inglastel kaotusest pääsmiseks läinud teda tarvis.

Üks koht Põhja?

Paremad mehed vasaku poolkaitsja kohale Antwerpenis olid: Seiffert (Tsh. Sl.), Musch (Belgia), Bonnardel (Prantsusmaa) ja Gunnar Andersen (Norra), keda sellele kohale võibki soovitada. Poleks 28-aastane Ady Kertész Budapestist sõjas vigastada saanud ja sunnitud olnud pikemat aega jalgpallist eemal olema, kahtlen ma väga, kas Andersen sellele kohale oleks kõlbanud.

Ilma parim parempoolne ajaja on Nicholas,

inglane, kes Norra—Inglismaa mängus Antwerpenis lõi ainsa tasuvärava (mäng lõppes 4:1 Norra kasuks). See ei ole igatahes põhjus tema asetamiseks sellele paigale, küll aga tema erakordne kiirus, elegantne palli surmamine ja kaasavõtmine, kiire vedamine, täpne söötmine ja kindlad väravalöögid — on omadused, mis teda eesõigustavad. Nicholas't võiks pidada kõigi aegade idaalsemaks parempoolseks ajajaks, kui ta kokkumäng parem oleks. Ta ei ole igatahes kombinatsiooni-mängija ja ei saanud oma

kõrvalmängija Bunyan'iga hästi läbi. See oli aga enam tema kaas-mängija süü, kelle lühidate söötudega ta harjunud polnud.

Teised paremad oleksid sakslane Wun-

Campelli

Middelboe

Knight

Kertész

Woosnam

Andersen

Nicholas

Coppée

Orth

Jäger

Schlosser

derlich (Fürth), shveitslane Bielser, norralane Paulsen ja tshehh Sedlacek. Ka belglast van Hegge't ja ungarlast Josef Brauni võiks temaga võrrelda. Viimane dribbeldab isegi vast paremini kui inglane, kuid jääb sellest maha jõu ja kiiruse poolest.

Coppée kui parempoolne sisemine.

Kandidaadid sellele kohale on veel tshehh Janda, daanlane Rohde, inglane Bunyan, ungarlane Molnar, austrialane Marocutti, shveitslased Merkt ja Sturzenegger ning norralane Wilhelms. Belg-lasele lähemal neist on Janda ja Rohde.

Kõik kolm omavad perfekt pallikäsitlust, vahe seisab vaid mängutaktikas ja löögivõimsuses. Kavalalt pugev vana Janda ei mängi nii efektselt kui Rohde või Coppée, ta on liialt seotud oma lühidate söötudega ja tal on palju tegemist ennem, et pallile õiget lendu juhtida. Rohdet tuleb paremaks pidada, kuid teda lööb igatahes üle belglane Coppée. Suurepäraliselt oskab ta mängu üle terve liini laiali kanda. Ta oli meister vastaseid oma kallale meelitama, sidus ennast siis äärmisega, vabastas enese ja andis palli siis teisele äärele, kus Bastin vabalt ja löögivalmina seisis. Ka oli see lühidajalgne belglane järelaimamatu igasugustes trikides ja dribbeldamises.

Keskajaja on Orth,

Ungari fenomeen, keda olümpiaadi kuulsustest paremaks tuleb pidada. Tõsiasi on, et ühelgi meeskonnal Antwerpenis hääd keskajajat ei olnud. Karlsson (Rootsi) mängis Kreeka vastu hästi, kuid halvenes siis iga järgmise mänguga, olles siiski üks löögivõimsamatest; Bragard (Belgia) oli liig pikaldane ja kindlusetu, ning Groosjohan (Holland) ja Pilat (Tschosl.) ei valitsenud küllalt mängu. Daani, Norra ja Itaalia ei omanud silmapaistvaid keskajajaid, ja Prince (Inglismaa) oli küll meeskonnas üks parematest, kuid nagu teada ei olnud inglise meeskonnal seekord mingit edu. Pariislane Nicolas ja hispaanlane Patricio on tähtsusetu võistluste vast natsionaalsest seisukohast. Egiptuse keskajaja Hegazi oli üldiselt meeldiv tutvus, kuid ta oli saanud treeningul vigastada ja ei mänginud sarnasena kui harilikult. Ta mängis peent mängu, lõi hästi, kuid tarvitas liialt lühidaid sööte ja dribbeldas värava all.

Kontinendi kuulsamad keskajajad on ungarlased Georg Orth ja Kalman Conrad

(Conrad II), kes parimuse päale prätendeerivad. Mõlemid on haruldased löögimeistrid, tugevad ja kiired. Kalman Conrad, nagu ta vend Eugenki, oli varem ungari meistermeeskonna MTK mängija, kuid võistleb praegu austria WAC all. Kalman omab haruldast pallikäsitlust ja vedamisoskust, millest paremat on näidanud ainult inglise elukutselised — ja Georg Orth.

Orth on pikk, tugev poiss, 22 aastat vana, kuid lõunamaalaseks täielikult väljaarenenud. Ta on näidanud kõrget mängu mitmel kohal, kuid parimat keskajajana.

Kandidaadi otsimisel vasaku siseajaja kohale pörkame kokku uue raskusega. Schlosser on, mees, kes sündsamini sellele kohale passiks, kuid ta mängib viimasel ajal äärmist ja meie sennisest printsipi kinni pidades, et meest võib ainult sellele kohale asetada, kus ta tegelikult viimasel ajal esinenud on, tuleb meil uut kandidaati otsida.

Sarnastel tingimustel pääseb

vasakpoolse sisemise kohale Jäger, sakslane, kes oma klubi, Altonale, ja saksa liidumeeskonnale mitmeid võite toonud. Olümpiaadil ei olnud häid vasakpoolseid siseajajaid samuti nagu keskajajaidki. Hollandlane Bulder, belglane Larnoe, tshehh Vanik ja inglane Sloley olid paremad. Esikohale tuleb neist asetada Vaniki, kes veidi tooret, kuid tugevat ja läbimõeldud mängu näitas. Ka rootslane Hjelm on tubli, kuid Winkler Budapestist on kahtlemata parem. Temast ja norralasest Gundersenist on aga parem Jäger.

Vasakpoolse äärmise kohale võib juttu olla ainult ühest nimest. See on

Imre [Schlosser,

ungari fenomeen, üks parematest pallimängijatest keda ilm üldse näinud. Täiusliku tehnika, kõrge kasvu, tugevuse ja kiirusega on ta ideaalne all-round ajaja. Ta on üks parematest pallikäsitajatest ilmas ja tema dribbeldamine on väärt, et selle vaatamiseks Budapesti sõita. Olgugi, et Schlosser ju 34 aastat vana ja 70 rahvusvahelist võistlust kaasa teinud, võib tema energia ja õitsva tervislike seisukorra järel arvata, et ta mängude arv sajab tõuseb.

Ka väike prantslane Gastiger, hollandlane Natris ja belglane Bastin on hääd, kuid jäävad tükk maad Schlosserist maha. Nimetada on veel berliinlast Wolteri ja nürnberglast Trägi.

Spordi sotsioloogia.

Dr. H. Risse samanimelisest broshüürist

(Järg).

Metafüüsiline osa.

Sportlise liikumise süntees.

Lõhe, mis praegusaja kodanluse hinge-elu poolitab ja teda revolutsioonärselt orienteerund ning aristokraatiliselt traditsionaalsesse kihti jaotab, on tingitud kodanlusest tõusnud intellektidest.

Traditsionaalne kiht ei oma mingit aukartust oleva vastu, mis on aristokraatline vaid pärivuse mitte saavunemise tõttu. Konservatiivselt orienteerununa on ta utilitaristlik ja flegmaatiline täielikult Goethe „Fausti“ kodaniku sarnaselt, kes pühadest ja pühapäevadest midagi paremat ei tea. Teistsugusem on revolutsionäär. Tal on ülesandeks vähemalt olukorraga võidelda — ma mõtlen ainult vaimlist revolutsiooni — tal peab igal sammul vastutustunne olema, tunne, kui sügavalt olukord põhjendatud on. Ja siis: ka revolutsionäärsesmas püsib ivake olukorrast, iga antitees on osaliselt teesis. Vaade ajalukku, nii kaugele kui meie ulatame, näitab samm-sammult oleva valdavat võimu.

Kord oma olemasolu ajal on kodanlik kiht olnud revolutsionäärne, siis kui ta feodaalsüsteemi kukutas. Prantsus revolutsioon on tema töö. Tema otsustas ta toorusega, milline omane orjaiseloomule. Ta näitas täielikku traditsioonitust, täielikku sidumatust ühiskondlike vormidega, milles see patune, kuid uhke aeg möödus.

Siis jälle karakteristik vabakslastud neljanda seisuse orjastamine. Nõrgem lepinglane ei päri võidust midagi.

Nii saabub viimast 150 aastat iseloomustav moment: see kodanlus ei ole kultuuri kandja. Sest iga kultuur tubeb pieteedile, kuid see puudub kodanlusel. Tema jõud ulatab ainult tehnilis-tsilivilisatorlise masinaparaadi loomiseks, mitte aga kultuuri sisemiseks valitsemiseks. Öhtu-maa kultuuri kandjaks jääb aristokraatia. Vaadeldes pikka rida: Lutheri, Melanchthoni, Lessingi, Kanti, Goethet, Schilleri, Wagneri, näeme, et nende elu möödub vürstide hooldusel. Nad elavad vürstlössides jne.

Terve selle kultuuri tunnuseks on, ka sääl kus ta teisiti möödub, sisemine askees,

mis igatahes tähtis praeguse modern kapitalismi tekkimisele. Selle askeesi alus-põhjaks on vaade keha alaväärtuslikkusest. Keha põlatakse teadlikult, kuna teda mina maa külge köitvaks osaks peetakse. Paastud ja lihaseretused on lõpulikult selle põhitud teravamad väljendused. Sellest on ka tervele ajajärgule hellenism nii võõrana ja arusaamatuna püsinud. Vaikne, nõnda öelda enesetundlik kreeka raidkujude kehastus ei võinud neile intellektidele igatahes meeldivat tunnetust pak-kuda. Ka Goethe, nii meeeldi kui ta ka ennast antiikaja repräsentandiks öhtumaal ei pidanud ja viimse homeriidina ei tun-nud, ei ole kreeka olu tõelist aluspõhja tunnud. Ta ei suutnud seda, sest selajal oldi unustatud üleminek kehalikust vaimu juurde ja ei ole suudetud seda tänapäevgi uuesti õppida. Mida Goethe hellenismis mõistis, oli temale loomupäraselt omane apollinistline element. Sügav rahu, vaat-lus, enesessesüvenemine ilma tahte abita, seda mõistis ta, kuid see põhjenes ju sisuliselt askeesil, protestantliisel elu üld-ideaalil.

Dionyslikku aga, rõõmu olemisest, rõõmu enese kehalikkusest ei suutnud ta kunagi mõista. Sellest on ka tingitud, et kõik mis Goethe hellenismi üle ütleb, meile nii külmana ja kõledana tundub, klassilisena antiiksena, kuid ainult ühest küljest.

Selleks pidi üks teine tulema, kelles kaks suguvõsa ristuvad, kes kahesuguselt kui ei keegi teine ilma nägi ja eneses mahutas. On tõsiasi, et ainult sugulus-natuurid kongeniaalseid natuure või kul-tuure täielikult mõistavad. Nietzsche mõis-tis hellenismi, kuna ta ise õnnetu segu apollinistlisest dionyslikuga oli. Alati ja alati on ta kahepaikne olnud: idealist oma soovides ja realist kunni äärmise skeptitsismini inimeste vastu, ta on proh-vet ja on targutav filoloog, ta on lõmmi-taja oleva ees ja kõigi väärtuste ümber-hindaja, ta on, kes kõik mõistatused selgi-tanud ja jälle laskund, et uusi mõistatusi leida.

(Järgneb).

KODUMAALT

ÜLEMAALINE KESKKOOLIGE SPORDI- RINGIDE KONGRESS

peeti ära 25. ja 26. märtsil Tallinnas. Esitatud olid peaaegu kõik linnad peale Viljandi. Samuti olid kongressile saadikuid saatnud mitmed rahvarikkamad alvid, kus keskkoolid asuvad. Kongressil tehti terve rida esimese järgu tähtsusega otsusi koolinoorsoo sportlise liikumise kohta. Neist tähtsamad oleks, esimesena: täiesti iseseisva „Eesti koolinoorsoo spordi liidu“ asutamine, missuguse otsuse kongress ise täide viis. Kongress võttis vastu ilma põhimõteteliste muudatusteta Tallinna keskk. spordir. ühingu juhatuse poolt väljatöötatud liidu põhikirja; valis liidu juhatuse, kelle koosseis: esimees — võimlemisõp. Antson (Võrust), abiesimees — võimlemisõp. Vichmann (Tallinnast), laekahoidja Alsok (Tallinnast), kirjatoimetaja Jürisson (Tallinnast), kirjatoimetaja abi prl. Kõiv (Tartust), varahoidja Mast (Tallinnast) ja ametita liikmeks — võimlemisõp. Lepp (Tartust).

Teiseks, lahkulöömine „Eesti koolinoorsoo keskliidust“, kui koolinoorsoo sportlise liikumisele ebasoodsast organisatsioonist.

Kolmandaks otsustati iga aasta koolinoorsoo olümpiaade mitte pidada, vaid üle aasta, kusjuures aastail mil olümpiaade ei peeta, tuleb korraldada üleriiklisi koolinoorsoo esivõistlusi kergejõustikus ja kahel teisel spordialal, missugused E. K. S. Liit iga aasta eraldi kindlaks määrab. Sarnane otsus tehti ka taliolümpiaadide kohta. Käesoleval 1923 aastal otsustas kongress pidada koolinoorsoo olümpiaadi kevadel Tallinnas, võimalikult laiaulatuslise kavaga. Selle otsuse täideviimine anti E. K. S. Liidu hooleks.

—e.

*

TALLINNA KESKKOOLIDE SPORDI- RINGIDE ÜHINGU (T. K. S. Ü.) TALVISEST TEGEVUSEST.

Ühing algas oma talvist tegevust õige varakult. Juba 28 oktoobril 1922 a. alustas ta keskk. vahelisi basket- ja volleyballi võistlusi A ja B klassis keskk. meistri nime peale. Ruumide suhtes lahket vastu tulekut leidis ühing linnagümnaasiumi direktori h-ra Kuusik'u poolt, kes võimaldas temale alluvas kooli võimlemiskoja

ruumes laupäeva õhtuti võistlusi korraldada. Peetud võistluste käigust allpool.

28. jaanuaril algas T. K. S. Ü. korraldusel keskk. vaheline jääpalli tsükklus, mille eelringis kokku sattusid linna gümnaas. ja 1. reaalkool, kaks kooli kes kolme aasta jooksul tõsiselt konkureerinud. Eelmistel aastatel ehk küll väikse ülekaaluga, oli gümnaasium võitja. Käesoleval aastal saavutas aga ülekaalu 1. reaalkool, lüües oma vana rivaali 4:3. Realkooli meeskond on tublisti edenenud ja loodetavasti jääb püsima ka edaspidi tõsise konkurendina keskk. meistri nime peale.

Et tsüklust ühe miinuse süsteemi järel peeti ja võistlejaid ainult kolm oli, siis läksid lõpuvõistluses kokku reaalkool ja õhtukeskkool. Võistlus peeti „Spordi“ väljal 4. märtsil. Kokkumängimata ja suuremalt osalt väga nõrkadest mängijatest koosseisev õhtukeskk. meesk. kaotas võistluse nende kohta liigagi suure resultaadiga, 20:0. 1923 aasta keskk. jääpalli meistriks tuli järjekult 1. reaalkooli meeskond.

Päale selle peeti T. K. S. Ü. korraldusel 24. veebr. ja 11. märtsil kiirusutamise võistlusi Tallinna mees- ja naiskeskkoolidele, mille kirjeldus ja tagajärjed meie lehe eelmises numbris ilmusid.

Ülalnimetatud pallimängudest osavõtjatenas andsid üles ühes naiskoolega 29 võistlejat komandot. Võistlusi peeti kahe miinuse süsteemi järgi. Esimesena lõpule jõudis volleyballi A klass naistele, kus päale kolme võistlust 2. tütarl. gümnaasiumiga kommertsikool lõpuks võitjaks tuli, koosseisus: Ploompuu, Kalbus, E. Pärnpuu, Allas, H. Pärnpuu, Kaldemann. Järgmisena lõppes basketpalli B kl., milles meistriks tuli Vestholmi eragümnaasiumi meesk., kes lõpuvõistluses võitis 1. reaalk. meeskonda.

Kõige põnevamaks muutus võistlus volleyballi A kl. meistri nime peale. Paremad meesk. olid siin eestkätt 1. reaalk., linna gümnaas., kes tsükli algul veel õige nõrk oli, ja 2. reaalkool. Viimasest ja esimesest nähti kindlasti finaali pääsevad meeskondi. Järsu hüppe oma võimises tegi aga gümnaasium, kes miinuste mängus 2. reaalk. välja löi. Talle järgnesid enam-vähem kerged võidud Saksa reaalk. ja Vestholm'i gümnaasiumi üle ja siis — kohtamine 1. reaalkooliga, milles ta ka

siinamaani võitmatuse oreooliga ümbritsetuna, kaotajaks päale 3. game'i jäi. Kahe nädala pärast uus kohtamine ja gümnaasium, omades teise miinuse, pidi aset andma endisele meistriale — 1. reaalkoolile, kes võitis mõlemad game'id ja ka seekord 1923. aasta meistriks koosseisus: Gründorf, Märka, Niiler, Noss, Matiesen, tuli. Auhinnana omas 1. reaalk. A kl. volleyballi meesk. h-ra Resev-Resel'i poolt annetatud pronks kuju marmor alusel. Tähendud kuju tuleb võita kaks korda järjest ehk 3 vaheajaga, et lõpulikult omandada.

Ilma iseäralise põnevusega möödusid võistlused volleyballi B klassis. Kaugel ees kaasvõistlejast oma võimiste poolest oli siin 1. reaalkooli meeskond.

Basketpalli A kl. seisid tuntavalt kõrgemal mänguuskuse poolest 1. reaalkool ja Saksa reaalkool. Viimaste vahel oli kõige huvitavam basketpalli võistlus eelringi võitja koha pärast. Oma suurema võistlusenergia tõttu pääsis selles mängus võidule 1. reaalkool. Finaalis sattusid mõlemad meesk. uuesti kokku. Oodati visa võistlust. Saksa reaalkool jäi siiski võimetuks 1. reaalkooli vastu ja pidi puhta kaotusega 17:6 1. reaalkoolile basketpalli A klassi meistri nime jätma.

Volley- ja basketpalli mäng on meile ameeriklase poolt hiljuti sisse toodud. Meie vanematete sportlastele on nad enam-vähem võõrad, ei suuda ju need mängud iseenesest midagi erakordset pakkuda. Kuid suur tähtsus on neil kasvava noorsoo kehalises arenemises. Teatavasti on mängud kõige mitmekülgsemad, mitmekesisemad ja sellega kõige soodsamad kasvavale organismile. Sellega on selge küllalt nende mängude edendamise ja harrastamise tähtsus üldse noorsoo keskel.

T. K. S. Ü. poolt korraldatud pallimängude õhtud kestsid neli ja pool kuud. Võistlusõhtuid peeti selle aja jooksul 17, keskmiselt 3—4 võistlust õhtu kohta korraldades. Sellega on T. K. S. Ü. poolt suur töö tehtud noorsoo kehakultuurilise kasvatuse alal.

—e.

*

JALGPALLI HOOAEG

algab kõige lähemal ajal. Ilmade poolest oleks võinudki see juba sündida, takistust teevad ainult jalgpalliväljad (vähemalt Tallinnas), kus talvised liuvälja jäänused

veel pole jõudnud lõpulikult ära sulada. Treeninguga on igatahes meeskonnad juba mitmed nädalad ametis.

Mis kevadistesse uudistesse puutub, siis oleks nimetada Jalgpalliliidu sammu, millega Viru, Järva ja Tartu maakondade meistrid sunnitud on esivõistlustel A klassis mängima. Viru meister, Narva Võitleja, on seda ju varemgi teinud, kuna teised neie provintsi түsedamad jõud sarnasest „hüdaohust“ on hoidund. Liidu sammu tuleb tervitada, see pakub nimetatud meeskondadele soodsamaid arenemisvõimalusi.

Kodumaa paremate meeskondade jõudude vahelkordade juures peatudes, peab ütlema, et need pea endistena püsivad. On üksikuid mängijate üleminekuid olnud, kuid neil vist mingit olulist tähtsust ei ole. Spordi ja Kalevi vahelkord on ikka endine, kuna Jalgpalli Klubi vist „vahetuste“ tõttu veidi nõrgenenud on. Kuulus „Kapsas“ Spordi meeskonnast, kes populaarsem mees laiema publikumi silmis oli, on seltsi ettepanekul 3 aastaks Liidu poolt diskvalifitseeritud, ja vist jäädavalt meie jalgpallispordile kadunud. (Kuuldavasti olla ta astunud kommunistilise Herkulese ridadesse „tööraha ühise väerinna“ eest võitlema). Sellega ei kaota meie sport vist palju, tuleb soovitada, et edaspidigi Liit kõva kätt tarvitaks ja sarnasest moraali vaesest ollusest meie sportlaste ridasid puhastaks.

Treenerite suhtes ei ole kuulda olnud Spordi ja Klubi sammusid astuvat, Kalev on aga kirjavahetuses Austria jalgpalliliiduga, kus tal arvatavasti korda läheb üht esimese klassi jõudu saada.

Võistluste suhtes tuleb vist eelolev hooaeg väga rikas. Liidumängusid on ette näha Soome, Läti (Tallinnas), Leedu, Rootsi ja võimaluskorral ka Inglismaaga. Päale harilikku rahvusvaheliste võistluste soomlaste ja lätlastega, on veel ette näha võistlusi sakslaste, austrialaste ja poolakatega, kellega Kalev on ühendusi sõlminud. Ka on Liidul Varssavi—Tallinna vaheline mäng mai kuus ette nähtud. Need tõstaksid tublisti muidugi huvi ja elevust jalgpalli vastu ning ühtlasi ka meie mängijate klassi.

Nimetada oleks veel Jalgpalliliidu juhatuse sammu läinud aasta esivõistluste tagajärje tühistamise asjus. Sündmus, mis saamatu vahakohtuniku tõttu aset leidis ja omalajal paksu verd sünnitas on nüüd lahendatud — 1922 aasta kohta ei ole Eestil jalgpallimeistrit. Meie arvates on Liidu juhatuse samm täiesti õiglane.

RASKEJÕUSTIK

EESTI ESIVÕISTLUSED TÕSTMISES.

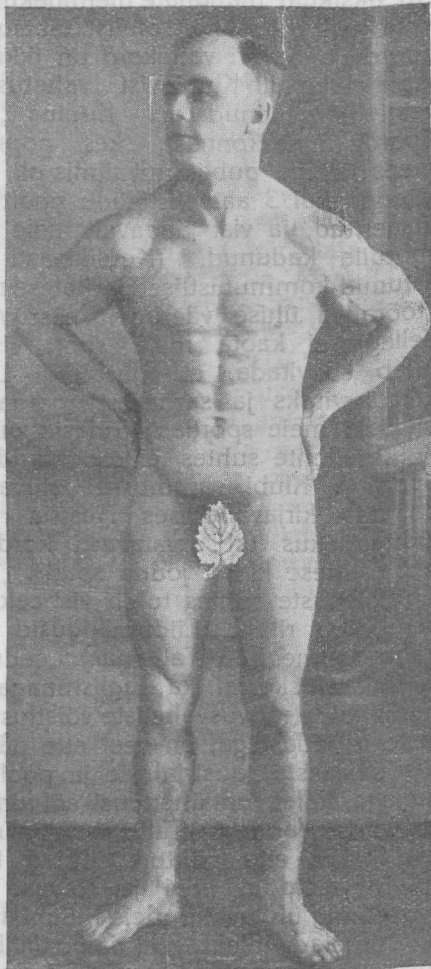
3 uut ilmarekordi ja 4 Eesti rekordi.

Meistrid: Kõiv, Noormägi, Neuland, Mändmets ja Tammer.

1923 a. esivõistlused tõstmises, mis Eesti K. R. ja V-spordi liidu poolt 24. ja 25. märtsil s. a. korraldati, töid enesega

palju üllatusi kaasa: ilmameister Alfred Neuland, nagu temal moeks on, säadis uusi ilmarekorde üles, Alfred Puusaag kütkestas kõiki oma suure energiaga, Ed. Vanaaseme näitas kahega surumises oma kõrget klassi.

Pääle 3 ilmarekordi ja 4 Eesti rekordi ülessäädmist oli üllatavamaks numbriks ilmameistri Saul Hallopi lüüasaamine seni

Eduard Vanaaseme.

Säadis Eesti esivõistlustel ilmarekordi kahega surumises 90 kg.

Kaljo Raag,

parem raskekaalu tõstja.
Säadis Eesti esivõistlustel tõukes paremaga uue Eesti rekordi 85 kg.

Akeli foto.

tundmata tõusva tähe Mändmetsa ja Kikkase käest. Mändmets, kes esimest korda võistlustel esines, näitas, et temast sihkindla harjutuse läbi tulevane ilmameister poolraskes- või keskkaalus areneda võib.

Sulgkaalus tuli esimese koha pääle Kõiv, kes kahega surumises Eesti rekordi 2,5 kg. parandas. Kõivi tõstetega võiks rahul olla pääle kahega tõuke, kus tema vähemalt 100, ehk 102,5 kg. tegema oleks pidanud. Teiseks tuli Ernesaks, kellest rohkem lootsime. Tema rebimine kahega 75 kg. oli nõrk, tahtsime näha 80 ehk 82,5 kg. Tõuge ühega 75 kg. oli hää, surumine 62,5 kg. nõrk. Loodame, et Ernesaks ja Kõiv Göteborgi võistluste vastu endid varakult ettevalmistama hakkavad, kusjuures esimene kahega tõuet ja viimane ühega rebimist ja tõuet parandama peaksid. Kolmandama koha pääle tuli Liibusk, kellest aja jooksul hää tõstja võib kujuneda. Praegu on tal nõrgad veel tõuge kahega ja rebimine ühe ja kahega. Teiste tõstetega võiks enam-vähem rahul olla. Roosil on surumine ja rebimine kahega rahuloldavad, teised tõsted aga nõrgad. Ivanov peab veel palju harjutama, et häid tagajärke saavutada.

Kergekaalus omandas esimese koha Noormägi, oma vastast Vanaasemet 2,5 kg. lüües. Noormägi peaks katsuma veel rebimist ühe ja kahega parandada, teised tõsted on rahuloldavad. Teise koha pääle tulija Vanaaseme lööknumber on kahega surumine ja tema poolt ülesääatud ilmarekord 90 kg. näitab et tal pääle Noormäe, kes kannul käib, teisi vastaseid ei ole. Vanaaseme tõuked ühega ja kahega on nõrgad, siin tuleb temal veel tööd teha. Kolmandale kohale tuli Oley, kes järkjärgult oma tagajärgesi parandab. Solomonov, neljanda koha mees, peab veel palju harjutama. Praegu on ta tõsted kõik nõrgad.

Keskkaalus hullas, sõna tõsisel mõttes, meie kangelane Alfred Neuland. Olime tema Saksamaal viibimise ajal sääli saavutatud tõstetajärgedest juba ajakirjanduses kuulnud. Ei tahtnud seda, tema haiglase tervise pärast esialgselt palju uskuda, arvasime, ehk on see natukene liialdatud. Nüüd peame tunnistama, et Neulandi päevad, nagu paljud seda juba arvasid, veel loetud ei ole ja, et Neuland oma viimast sõna veel öelnud pole. Juba üle kümne aasta isiklikult Neulandi tundes ja vist üle kahekümne korra tunnistajaks olles, kus Neuland ilmarekorde järgjärgult parandanud on, võin kindlasti

öelda, et Neuland eeltulevatel ilmameistrivõistlustel 5. ja 6. mail s. a. Pariisis ja Göteborgi mängudel 8. juulil s. a., veel tervet ilma oma tagajärgedega üllatab.

Neulandi hiilgenumbriid on ikka olnud: tõuge ühega ja rebimine ühe ja kahega. Esimesel õhtul, pääle Vanaaseme poolt ülesääatud ilmarekordi surumises, parandas Neuland parema käega rebimise rekordi 2,5 kg. võrra. Endine rekord 75 kg. oli prantslase Heiles'i käes. Selsamal päeval parandas veel Neuland õige suurelt, 6,5 kg., mis harva ette tuleb, prantslase Prunieri rekordi pahema käega tõukes. Siin võib küll kindlasti öelda, et uus ülesääatud rekord, 92,5 kg., kauaks ajaks püsima jääb, kui Neuland seda mitte tulevikus ise ei paranda. Peab juurde tähendama, et Neuland on 1916 a. Peterburis 95 kg. pahema käega tõugand, misugust tagajärge prantslased seekord ilmarekordiks ei kinnitand. Teiste Neulandi tõstete kohta ei ole midagi erilist öelda, kõik olid hääd, pääle surumise. Loodame et järgmistel võistlustel kahega rebimises Neuland ilmarekordi parandab. See oleks ka juba nüüd sündind, kui mitte Neuland liig palju poleks korruga juurdelisand.

Teise koha pääle tuli energiline Puusaag, kes esimese klassi tõstjaks arenend on. Nii kui Neulandil, on Puusaagi nõrk külg kahega surumine. Edasi peaks Puusaag veel rebimist ja tõuet kahega parandada katsuma. Parema käega tõukes 87,5 kg. kordas Puusaag ilmarekordi, mis lätlase Rauska poolt ülesseatud on (seni ametlikult veel kinnitamata). Endine kinnitatud ilmarekord 87,0 kg. on prantslase Gance'i poolt ülesseatud. Et Puusaag kord omavahelistel võistlustel 90,0 kg. tõugand on, siis on loota, et ta järgmistel võistlustel rohkem näitab kui käesolevatel.

Kolmandale kohale tuli noor Milder, kes hää tahtmise juures rohkem teha võiks. Praegu on tema veel nõrk ühe käega tõstetes. Neljandaks tuli Laur ja viiendaks Mikk, — mõlemad peavad veel palju harjutama, et teistele lähemale jõuda. Miku ja mõne teise osavõtja kohta oleks soovida, et seltsid niisuguseid nõrku tõstjaid tulevikus enam suurematest võistlustest osavõtma ei saadaks. Võistlused, iseäranis esivõistlused, ei ole koht harjutuseks. Väikse kaaluga, nagu Mikk oma algustõstetega 65+45+55+60+80 kg. muutub võistlus igavaks ja ei paku kellegile huvi.

Kahju, et kapten Teetsmann, käe vigastuse tõttu pidi võistlustest loobuma.

Kolmanda koha kandidaat Vapris, endine Vene rekordimees, kukkus kahe-käega tõuke täieliku ebaõnnestamise tõttu võistlustest välja.

Poolraskekaalus omadas esimese koha noor Mändmets, oma vastaseid Kikkast 5 kg. ja Hallopit 10 kg. lüües. Mändmets, kes esimest korda võistlustest osa võttis, näitas kõrget klassi ja võib loota, et regulaarse harjutuse järele temast tulevane ilmameister välja kujuneda võib. Rõhku peaks tema panema ühega rebimise ja iseäranis kahega tõukamise pääle — need on veel nõrgad. Mändmets säadis kaks uut Eesti rekordi üles ja nimelt: tõuge paremaga 85 kg. (endine O. Milder 77,5 kg.) ja rebimine pahemaga 70 kg. (endine Kikkas 65 kg.).

Teisele kohale tuli Kikkas, kes viimasel ajal tublisti tagajärgi parandanud on. Ilmameistri võistluste tagajärgedega võrreldes, tõstis Kikkas seekord kogusummas 40 kg. rohkem, mis juba suur edu on.

Kolmandaks tuli Hallop! Siin tuleb otsida põhjusi, miks Hallop vähjakäiku tegema on hakkand. Kas ei seisa põhjus mitte selles, et tema viimasel ajal nälgitamise ja teiste abinõudega katsus ennast alamas kaalus hoida? Teiseks ja minu arvamise järele veel tähtsamaks põhjuseks võib olla, et Hallop nähtavasti ületreenerind on. Nagu kuulda on, pidada ta kodus igapäev 2—3 korda harjutama. Kui see tõsi peaks olema, siis peaks tema nüüd, pääle tugevat lüüasaamist kord otsusele tulema, et inimene ei ole masin, kes võib päevast päeva ilma puhkamata töötada. Kui Hallop veel vanu tagajärgi kätte saada tahab, siis ei jää tal muud teed üle, kui praegu pommid nurka visata ja 2—3 kuud täiesti puhata. Pääle selle võib jälle ettevaatlikult tööle asuda. Loodame, et Hallopi päevad veel loetud ei ole ja et tema veel tuleval hooajal meid oma tagajärgedega rõõmustab.

Neljanda koha omandas Toom, kes Hallopi ainult 2,5 kg. maha jäi. Toomi tõuge kahega 112,5 kg. on rahuloldav, harjutada tuleb veel rebimises ja ühe käega tõukes.

Raskeskaalus tuli meistriks, nagu juba oodata võis, ilmameister H. Tammer, kes haiglasest olekust hoolimata 452,5 kg. tõstis. Tervise juures olles, oleks Tammer palju paremaid tagajärgi näidand.

Teise koha pääle tuli Raag, kes nüüd tõsiselt tööle on asunud ja hää tahtmise juures, mis temal vist ei puudu, edaspidi enamgi võib näidata.

Kolmandaks tuli Tischler, kes korralikuma harjutuse juures paremaid tagajärgi võib näidata.

A. Palmi nimelise rändava auhinna võitis teist korda „Sport“ kes maadluses ja tõstmises kokku 25 p. sai, teise koha pääle tuli Tallinna „Kalev“ 21 p. ja kolmandamaks jäi Tartu „Kalev“ 16 p.

Vabrikantide Ühisuse poolt annetatud auhinna „paremale tõstjale“ omandas üheks aastaks Alfred Neuland.

Tõstevõistluses tuli esimeseks Tallinna Kalev 12 p., teiseks Sport 8 p. ja kolmandaks Tartu Kalev 7 p.

Üleüldiselt läksid võistlused rahuloldavalt mööda, tõstjad tegid kõik, mis teha võisid ja näitasid, et nemad aasta jooksul tublisti oma tagajärgi parandanud on. Kui ilmameistri võistlusi aluseks võtta, siis oleks nende tagajärjed võrreldes järgmised:

Kikkas + 40 kg.
Tischler + 25 kg.
Puusaag + 20 kg.
Raag + 20 kg.
Noormägi + 12,5 kg.
Toom + 10 kg.
Neuland + 10 kg.
Kõiv + 5 kg.
Vanaaseme + 5 kg.
Tammer — 20 kg.
(muidugi haiguse tõttu)
Hallop — 17,5 kg.
Ernesaks — 2,5 kg.

Nüüd kus esivõistlused mööda on, ja iga ühe tõstja tagajärjed teada, võiks Göteborgi saadetavate tõstjate esialgsesse nimekirja võetud saada:

Sulgkaalus: Kõiv ja Ernesaks.

Kergekaalus: Noormägi, Vanaaseme ja Schmidt.

Keskkaalus: Neuland, Puusaag ja Milder.

Poolraskekaalus: Mändmets, Kikkas ja Hallop.

Raskekaalus: Tammer, Raag ja Kaltmann.

Lõpuks paar sõna veel Schmidt ja teiste kohta, kes mitmesuguste abinõudega kergemasse kaalu pugeda katsuvad. Nagu neil võistlustel Schmidt, niisama ka Volrat maadlusvõistlustel ja enne seda Kruusenberg olla ligemale 20 nl. maha võtnud. Kas on see loomulik ja miks lubavad seltsid, kellel oma liikmete soovid teada olema peaks, seda teha?

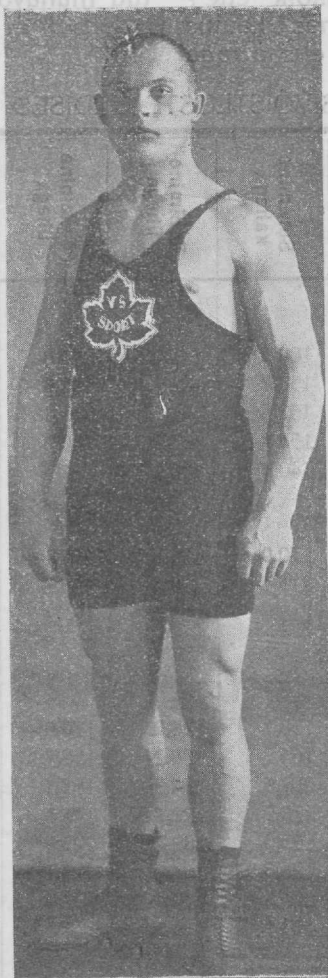
Eesti meistrid
tõstmises.

Karl Kõiv
meister sulgkaalus

Voldemar Noormägi
meister kergekaalus

Julius Mändmets
meister poolraskekaalus

Alfred Neuland
meister keskekaalus

Harald Tammer
meister raskekaalus

Rkeli foto.

Ja mis on selle mahavõtmise tagajärg? Mineval aastal ilmameistri võistlustel langes Schmidt teisel päeval ülekaalumise juures võistlustest välja, Vollrat, oma nõrkuse pärast, sai hädavaevalt kolmanda auhinna, Kruusenberg — raskekaalumees, Värteriga keskaalus maadeldes sai kaotuse. Schmidt, kes harilikult umbes 75 kg. surub, ei saanud nüüd esimest katset 67,5 kg. suruda ja astus võistlustest välja.

Mikspärast võetakse seda kõik ette? Kõigepäält kardetakse, et omas kaalus olles vast ehk esimest auhinda ei saa, aga

madalamas klassis on see võimalik ja loodetakse (tõstjad) madalamas klassis võrdlemisi paremaid tagajärgi saavutada võivat. Oleks näituseks Schmidt kergekaalus osa võtnud, oleks tema umbes 410—420 kg. tõstnud ja konkurent teise, võib olla ka esimese koha pääle olnud, mis võistlused palju huvitavamaks oleks teinud.

Loodan, et tulevikus niisugused meele- tud mahavõtmised enam ei kordu.

J. K.

EESTI TÕSTESIVÕISTLUSTE ÜLDISED TAGAJÄRJED

Võistleja	Edustatav selts	Surumine kahega	Rebimine ühega	Tõukamine ühega	Rebimine kahega	Tõukamine kahega	Summa	Auhind
Sulgkaal								
Kõiv	Tall. Kalev	189,2*)	140,4	164,8	183,1	232,0	909,5	I
Liibusk	Tartu „	158,7	122,1	152,6	146,5	207,5	787,4	III
Ernesaks	Tall. Sport	152,6	146,5	183,1	183,1	219,8	885,1	II
Roos	Vaivara Aberg	158,7	103,8	140,4	152,6	—	555,5	
Ivanov	Narva Võitjeja	140,4	109,9	—	146,5	195,3	592,1	
Kergekaal								
Oley	Pärnu Tervis	170,9	146,5	183,1	177,0	244,2	921,7	III
Noormägi	Tall. Kalev	213,7	152,6	195,3	201,5	268,6	1031,7	I
Vanaaseme	Tartu „	219,8**)	158,7	177,0	207,6	262,5	1025,6	II
Salomonov	Narva Võitjeja	—	122,1	134,3	158,7	—	415,1	
Keskaal								
Laur	Tall. Kalev	158,7	128,2	170,9	158,7	232,0	848,5	
Loorents	„ „	164,8	128,2	158,7	—	—	451,7	
Vapris	Tall. Olümp	207,6	134,3	183,1	183,1	—	708,1	
Mikk	„ Sport	170,9	122,1	146,5	146,5	207,6	793,6	
Neuland	„ Kalev	195,3	189,2***)	225,9**)	219,8	280,8	1110,0	I
Puusaag	Tartu „	195,3	164,8	213,7**)	195,3	256,4	1025,5	II
Milder	Tall. Sport	207,6	140,4	177,0	201,5	256,4	982,9	III
Teetsmann	„ Kalev	183,1	146,5	—	—	—	329,6	
Poolraskaal								
Mändmets	Tall. Sport	201,5	170,9*)	207,6*)	225,9	268,6	1074,5	I
Kikkas	metsik	207,6	158,7	201,5	213,7	280,8	1062,3	II
Hallop	Tartu Kalev	207,6	152,6	207,6	207,6	274,7	1050,1	III
Toom	Tall. Sport	207,6	158,7	195,3	207,6	274,7	1043,9	
Raskekaal								
Annuk	Tall. Kalev	189,2	134,3	—	207,6	—	531,1	
Raag	„ Sport	207,6	170,9	207,6*)	213,7	280,8	1080,6	II
Tischler	Tartu Kalev	201,5	152,6	183,1	201,5	256,4	995,1	III
Tammer	Tall. „	207,6	170,9	195,3	225,9	305,2	1104,9	I

*) Eesti rekord. **) Ilmarekord.

Märkus: Et tagajärjed kilodena veel küllalt koduseks ja arusaadavaks pole jõudnud saada, toome käesolevate võistluste saavutused veel naeltes.

VÕITMATU HAPKE JA 5-TSENTNERILINE KLAVER.

Neuland on sensatsiooni laps. Igalpool kus ta liigub äratab ta tähelepanu. Vaevalt on tal kusagil tarvis peatuda, kui ta kuuluse vari järele hiilib ja kõiki ligilõijaid ta austajaiks muudab. Olles elava iseloomuga, on ta lõbus seltsiline, pildudes nalja ja jutustades omist elamusist, köidab ta esimesel kohtamisel oma värskuse ja jõuküllusega.

astudes, komandakse kooslijad püsti ja meie mehele kõlab tusedatest kurkudest tuntud tervitus: „Kraft, Heil . . . Brust hoch, immer stramm, Neuland, Neuland, Estland, Eestland jne. jne. . . .“

Edasi asetakse mees juhatuse laua taha lillede ja pärgadega ehitud toolile. Ei puudu laual tüübilised õllekannud, mida lahkelt pakutakse. Imestus on aga suur, kui Neuland pakkumised tagasi lükkab ja omale soodavett palub. Jutt sõlmib, meest

Hapke tõukab 130 kg.

Kõigil on vist värsked veel mälestused kuidas Neuland Berliinis „hullas“, kuid vähestel on aimu, kuivõrd suure, koomilikkuseni ulatava, au ja lugupidamisega meie kangelas igalpool vastu võeti. Sellest jutustas ta omal tagasisõidul Eesti esivõistlustel ja kõlav naerulagin ümberringi tõendas sõprade hääkskiitu.

Nagu teada, olid sakslased esialgu kõrgid ja upsakad, kuid vaevalt oli tarvis Neulandil omi riideid heita ja tusedamaid mehi lüüa, kui külmus kadus ja ümberkäimine otsekohesest mõttes kätelkandvaks muutus. Sagedad, otse tüütavaks muutuvad külaskäigukutsed, esitlused, auliikmeksvalimised jne. . . . Kutsutakse Neuland mingi jõustikuseltsi aastapäakoosolekule. Präsiidiumi saatel saaliuksest sisse

palutakse oma isamaa oludest jutustada, millest see ei keeldu ja paljuid sarnase uudishimu ja kadedusega täidab, et need jalamaid Eestisse tahaksid elama asuda. (Ühe sarnase pakkumise sai nende ridade kirjutaja h-ra K. Kaufmannilt). Õlu tõstab sakslaste tuju, vaimustus tõuseb, igaüks tahab millegiga hoobelda. Mehed on tusedad kui härjad, igaühel oma kena kõhuke ees. Ei suuda kuidagi leppida, et sarnane kõhn mees neid lööb. „Ütelge mulle“, hüüab raskekaalu esitõtja Hapke Neulandi käevarrest kahmates, „mille kuradiga Teie ometi tõstate“. Lööb siis pääle selle oma rinna ette ja käed punni, mille ümbermõõt mitte vähem kui 47 sentimeetrit. Mehel on jõudu kui härjal, viga on aga selles, et ta kangi kuidagi rinnale

ei saa — keskkohat on kange. 6 tempoga rinnaleupitatuna ei ole aga 8 puuda asi midagi.

Lõpuks õige ägedaks minnes ahmib mees 5 tsentnerilise klaveri tiivakile turjale ja marssib sellega paraadisammul 5 korda ümber saali. Palub ka Neulandit seda järele teha. See muidugi loobub aukarusega sarnasest ettevõttest. Hapke au on päästetud, ometi ühel alal on ta võitnud . . .

Sarnaseid ja teistsuguseid anekdootidena kõlavaid juhtumisi on Neulandil palju, pikemalt nende juures peatada ei luba käesoleva lehe ruum. Keda need rohkem huvitavad, võib neid isiklikult Neulandi käest, kes sõnaahter ei ole, kuulda.

H. T.

*

KAHEGA TÕUKEST.

Kui tõstmine just väljasurev spordiala ei ole, on ta praegu igatahes vähemoodne. Paarikümne aasta eest oli ta aga ühes maadlemisega populaarsem, võib öelda ainsam spordiala, mida laiemas ulatuses tunti. Tõstete hulgas aga eriti lugupeetud oli kahega tõuge, mis tõesti ka ratsionaalsem tõsteviis on. Üks saksa ajakiri, nimelt „Athletik, Sport u. Körperpflege“ 1911 a., toob seda tõstet käsitava artikli ja selle lõpul tõstjate nimestiku, kes üle 3 tsentneri (150 kg. ehk umbes 9 puuda) tõstnud. Süsteemina tuleb siin muidugi mõista vaba, s. o. saksa süsteemi. Et meie raske-sportlastel huvitusetat ei ole ilma tugevamaid tõstjad tunda, toome mainitud nimestiku:

1. Abs, Saksa.	17. Lurich, Vene.
2. Anderson, Rootsi.	18. Maier, Saksa.
3. Beck, Saksa.	19. Mörke „
4. Bonfig, „	20. Neuhaus „
5. Bonnes, Prantsus.	21. Rondi „
6. Cyr, Kanaada.	22. Rössner „
7. Danzer, Austria.	23. Schleidt „
8. Dorregeest, Holland.	24. Schmitz „
9. Eickeldraht, Saksa.	25. Schneidereidt, Saksa.
10. Elisejeff, Vene.	26. Selos, Saksa.
11. Fischer, Saksa.	27. Steinbach, Austria.
12. Gässler, „	28. Svoboda „
13. Graf, Austria.	29. Tandler „
14. Gräser, Saksa.	30. Tofalos, Kreeka.
15. Hannstein „	31. Türk, Austria.
16. Hennig „	32. Witzelsberger, Austria

*

PRÆGUSED ILMAREKORDID TÕSTMISES SAKSA SÜSTEEMI JÄREL.

Rebimine paremaga 243,4 % H. Rondi, Düsseldorf 1912 a.

Rebimine vasakuga 219,8 % H. Gässler, Lahr 1912 a.

Tõukamine paremaga 278,1 % H. Gässler, Lahr 1912 a.

Tõukamine vasakuga 259,9 % H. Gässler, Lahr 1911 a.

Surumine paremaga 239,1 % K. Witzelsberger, Viin 1914 a.

Surumine vasakuga 185,4 % J. Graf, Viin 1913 a.

Rebimine kahega 293,0 % H. Görner, Essen 1920 a.

Tõukamine kahega 452,9 % K. Svoboda, Viin 1911 a.

Surumine kahega 390,7 %*) K. Svoboda, Viin 1912 a.

*) Kaks korda järjest.

JALGPALLI KROONIKA

INGLISMAA—BELGIA

Highburys, Inglismaal, on Inglismaa löönud Belgia 6:1 (2:1). Inglis meeskond seisis koos kümnest elukutselist ja ühest asjaarmastajast. Päältvaatajad oli kõigest 15.000.

*

AUSTRIA—ITAALI

on mänginud 0:0. Viimasel poolajal olid austrialased ülekaalus, kuid ei saavutanud suurepäraliselt töötava Itaalia kaitse tõttu tagajärge. Üldiselt kannatas mäng üleliigse närvilikkuse all, mis mõlemite poolte edu riisus.

*

PRAAGA SPARTA—WIENER AMATEUR
on mänginud Praagas 20.000 päältvaataja juuresolekul 6:0 eelmise kasuks. Poolalaj olid siiski mõlemid üheväärilised 0:0.

*

HOLLAND—PRANTSUSMAA.

Hollandi ja Prantsusmaa vaheline maadevõistlus Amsterdavis lõppes prantslaste suure kaotusega 8:1 (4:1).

*

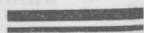
BERLIIN—MÜNCHENI

vahelise võistluse on võitnud Berliin 1:0 (0:0). Päältvaatajaid 35.000.

*

ESIMENE JALGPALLIVÕISTLUS KODUMAAL.

Esimeseks jalgpalli võistluseks käesoleval hooajal tuleb pidada TJK C. ja Kohila Püsivuse vahelist mängu, mis pühapäeval, 15. apr. Kohilas aset leidis ja TJK. puhta võiduga 5:1 lõppes.

MITMESUGUST

ANTON OHAKAT,

tuntud Eesti kerge- ja raskesportlast, kutsutakse Leedusse treeneriks. Läbirääkimised tingimuste üle on käimas. Hra Ohakat kavatsatakse palgata kunni 1925 aastani.

*

THEODORS SUKATNEKS,

parim läti kettaheitja, on tänavu treeninguga õige varakult algust teinud ja haruldast tagajärge 45.16 näidanud.

*

PAAVO NURMI

asub eeloleval hooajal Stockholmi elama, kus ta Linnea seltsis startima hakkab. Nurmi asub Stockholmi elama oma hariduse täiendamiseks Rootsi kõrgemas koolis. Arvatavasti on tal tagamõttena ka lubatud tunnirekordi parandamine, milleks Stockholmi staadion kõige paremaid võimalusi pakub.

*

KANAADAS

on säätud uusi rekorde: 100 yardi Coaffee 9.6, 220 yardi tōketega Coaffee 25.8 ja ketas Pope 43.80.

*

WILLIE RITOLA

olla ennast Ameerika alamaks võtnud ja esineda Pariisis oma uue kodumaa nimel 5000 ja 10.000 jooksudes.

*

„KUUE RAHVUSE“ MURDMAAJOOKSU

on võitnud Prantsusmaa 43 p. Inglismaa 76 ja Belgia 112 vastu.

Individuaalselt olid võitjad: 1) Blewitt (Inglismaa) 58.11,8; 2) Molntyre (Shotimaa) 10 mtr. järel; 3) Van der Broele, (Belgia) 25 mtr. järel.

*

Joie Ray

elukutse on autojuht. R. ütleb, et see elukutse kõige paremini tema iseloomule vastavat ja hääd psüühilist treeningut pakkuda.

POOLA—EESTI MAADEVÕISTLUS.

Poolakad on meie liidule ettepaneku teinud järjekorralisi maadevõistlusi kergejõustikus korraldama hakata. Esimene võistlus oleks tänava Varssavis enne Göteborgi mängusid.

*

Mac Tigue,
kes hiljuti Battling Sikit 20 roundi järel punktidega võitis.

SIKI — CARPENTIER

vaheline matsh on lõpulikul 16. septembri pääle kindlaks määratud.

*

OXFORD — CAMBRIDGE

üliskoolide vaheline iga-aastane võistlus lõppes tänava Oxfordi kasuks 7 punktiga 4 vastu. Üllatav oli Cambridge'i mees Abrahams, kes võitis 100 ja 440 yardi ning kaugushüppe. Kaugushüppes oli esimene hüpe tal, milles ta veidi üle astus, 7.33 ja järgmine 7.20. 440 yardis võitis ta mineva-aastast Ameerika ülikoolide meistrit Stevensoni vägeva spurdi järel 2 yardiga. Tagajärjed olid üldiselt:

100 yardi: Abrahams (C.) 10,0; 440 yardi: Abrahams (C.) 50,8; 880 yardi: Lowe (C.) 2.00,8; 1 mail: Milligan (O.) 4.25,0; 3 inglis maili: Meignes (O.) 10.02,0; 120 yardi tõketega: Stapeldon (O.) 16,2; 220 yardi tõketega: Groenings (O.) 24,8; kaugus: Abrahams (C.) 7.20; kõrgus: Dickinson (O.) 1.79; teivas: Michenner (O.) 3.15; kuul: Brown (O.) 13.00.

*

ROOTSI SISEESIVÕISTLUSED.

Kaugus hoota: 1) E. Lindquist 306, 2) A. Sjöberg 302, 3) A. Hellsberg 301.5. Kõrgus hoota: 1) S. Petersson 148, 2) C. Medberg 148, 3) A. Lignell 146.

*

Louis Firpo,
hiiglane Argentiinast, keda tema hiljutise võidu tõttu Paul Brennani üle, kardetavaks vastaseks Dempseyle peetakse.

KALIFORNIA ÜLIKOOI VÕISTLUSEL

on Charles Paddock jooksnud 100 yardi 9,8 ja 220 yardi 21,2 sek., mis näitavad, et mees endiselt ilmarekordide vormis püsib.

Teised tagajärjed olid: kaugus Anderson 698, kõrgus Torey 181, teivas Lewis 385, 120 y. tõkkeid Daggs 15,4.

*

RUGBY PÜHITSEB 100-AASTAST JUUBELI.

Rugby, Ameerika, Inglis- ja Prantsusmaa populaarsem pallimäng, pühitses veebruari kuus oma 100-aastast sünnipäeva. Veebruari kuus 1823 peeti nimelt Rugby linnas Inglismaal esimest korralikku võistlust pallimängus, mis selle linna nime omandas. Maades, kus mõlemid pallimänge, rugbyd ja jalgpalli, harrastatakse, on esimene laiema publikumi poolt oma põnevuse tõttu enam lugupeetavam.

LIITUDE TEATED

1923/24 a. võistluste kava.

Eesti Kerge-, Raske- ja Veespordi Liidu 1923/24 a. võistluste kava kinnitati järgmiselt:

Kergejõustik.

29 aprillil:

Eesti esivõistlused murdmaajooksus — E. K.- R.- ja Veespordi Liit, Tallinn.

1 mail:

Järvamaa esivõistlused murdmaajooksus — Järva Spordi Ring Paides.

Murdmaajooks — „Sakala“ Tõrvas.

5 mail:

Murdmaajooks — „Kalev“ Rakveres.

„ — „Vaprus“ Pärnus.

„ — „Kalev“ Tartus.

„ — S. K. L. Spordi Ring Kuresaares.

13 mail:

Teatejooksu võistlused — S. K. L. Sport Ring Kuresaares.

Murdmaajooks — „Maleva“ Paides.

19—20 mail:

Rahvusvahelised kergejõustiku võistl. — „Kalev“ Tallinn.

22 mail:

Ümber Narva teatejooks — „Kalev“ Narvas.

26—27 mail:

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Kalev“ Tartus.

2—3 juunil:

Rahvusvahelised kergejõust. võistlused — „Kalev“ Tallinn.

Rahvusvahelised kergejõust. võistlused — E. Akad. Sport-Klub Tartus.

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Kalev“ Narvas.

9—10 juunil:

Maakondlised kergejõust. võistlused — „Tervis“ Pärnus.

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Võitleja“ Narvas.

Rahvusvahelised kergejõust. võistlused — Järva Spordi Ring Paides.

16—17 juunil:

Rahvusvahelised kergejõust. võistlused — „Sport“ Tallinn.

23—24 juunil:

Maakondl. kergej. võistlused noortele — „Maleva“ Paides.

Maakondlised kergejõust. võistlused — „Aberg“ Vaivaras.

Maakondlised kergejõust. võistlused — „Linda“ Purtses.

1 juulil:

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Maleva“ Paides.

7—8 juulil:

Saaremaa esivõistlused kergejõustikus — S. K. L. Spordi Ring Kuresaares.

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Kalev“ Rakveres.

14—15 juulil:

Eesti esivõistlused 10-ne võistluses, tunni- ja teatejooksudes — E. K. R. ja Veespordi Liit.

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Kalev“ Narvas.

21—22 juulil:

Rahvuslised kergejõustiku võistlused — „Sport“ Tallinn.

28—29 juulil:

Järvamaa esivõistlused kergejõustikus — Järva Spordi Ring Paides.

4—5 augustil:

Tartumaa esivõistlused kergejõustikus — „Kalev“ Tartus.

Pärnumaa esivõistl. kergejõustikus — „Tervis“ Pärnus.

Virumaa esivõistlused kergejõustikus — „Kalev“ Rakveres.

Valgamaa esivõistlused kergejõustikus — „Sakala“ Tõrvas.

Viljandima esivõistl. kergejõustikus — Viljandi Maak. Spordi Ring Viljandis.

17—19 augustil:

Eesti esivõistlused kergejõustikus — E. K. R. ja Veespordi Liit Tallinn.

26 augustil:

Kergejõust. võistl. — „Linda“ Purtses.

- 1—2 septembril:
Rahvuslised kergejõustiku võistlused
— „Võitleja“ Narvas.
Rahvuslised kergejõustiku võistlused
— Viljandi Maak. Spordi Ring Viljandis.
Rahvuslised kergejõustiku võistlused
ja ümber Tallinna teatejooks — „Kalev“
Tallinn.
- 8—9 septembril:
Rahvusvahelised kergejõust. võistl.
— „Kalev“ Tartus.
Rahvuslised kergejõustiku võistlused
— „Kalev“ Rakveres.
Rahvuslised kergejõustiku võistlused
— S. M. K. L. Spordi Ring Kuresaares.
- 23 septembril:
Murdmaajooks — „Sakala“ Tõrvas.
- 30 septembril:
Teatejooks ümber Paide — „Maleva“
Paides.

Raskejõustik.
- 21—22 aprillil:
Viljandimaa esivõistlused raskejõust.
— „Tulevik“ Viljandis.
- 5—6 mail:
Virumaa esivõistlused maadluses —
„Aberg“ Vaivaras.
- 12—13 mail:
Rahvuslised raskejõustiku võistlused
— „Kalev“ Tartus.
- 19—20 mail:
Raskejõustiku võistl. „Kalju“ Sindis.
- 11—12 augustil:
Tartumaa esivõistlused raskejõustikus
— „Kalev“ Tartus.
- 1—2 septembril:
Maakondlised raskejõustiku võistlused
„Tervis“ Pärnus.
- 29—30 septembril:
Rahvuslised raskejõustiku võistlused
— „Kalev“ Tartus.
- 3—4 novembril:
Rahvuslised raskejõustiku võistlused
— „Maleva“ Paides.
Rahvuslised tõstevõistlused —
„Tervis“ Pärnus.
- 17—18 novembril:
Virumaa tõstevõistlused — „Võitleja“
Narvas.
- Rahvusvahelised raskejõust. võistlused
— „Kalev“ Tartus.
- 24—25 novembril:
Rahvusvahelised maadlusvõistlused
— „Sport“ Tallinn.
- 1—2 detsembril:
Rahvusvahelised tõstevõistlused —
„Sport“ Tallinn.
Rahvuslised maadlusvõistlused —
„Tervis“ Pärnus.
- 19—20 jaanuaril:
Rahvuslised maadlusvõistlused —
„Sport“ Tallinn.
- 2—3 veebruaril:
Maakondl. tõstevõistl. — „Võitleja“
Narvas.
- 9—10 veebruaril:
Järvamaa esivõistlused raskejõustikus
— „Maleva“ Paides.

Veesport.
- 23—24 juunil:
Virumaa esivõistlused ujumises —
„Kalev“ Narvas.
Harjumaa esivõistlused ujumises —
„Kalev“ Tallinn.
- 14—15 juulil:
Eesti esivõistlused ujumises — E. K.
R. ja Veespordi Liit.
- 21—22 juulil:
Rahvuslised ujumisvõistlused — „Ka-
lev“ Sindis.
Rahvusvahelised ujumisvõistlused —
„Kalev“ Tallinn.
- 28—29 juulil:
Rahvuslised ujumisvõistlused — „Ka-
lev“ Narvas.
Saaremaa esivõistlused ujumises —
S. K. L. Spordi Ring Kuresaares.
- 11—12 augustil:
Pärnumaa esivõistlused ujumises —
„Tervis“ Pärnus.
Rahvusvahelised ujumisvõistlused —
„Kalev“ Tallinn.
- 26 augustil:
Veespordi võistlused — Tartu Aeru
klubi Tartus.

Võistlusi korraldavaid seltse palutakse järgmist silmas pidada:

1) võistluste kutsed tulevad vähemalt kaks nädalat enne lubatud võistlust välja saata, neist üks eksemplar Liidule,

— 2) lubatud võistluse tähtpäevast tuleb tingimata kinni pidada ja soovitavast muudatusest aegsasti Liidule teatada,

3) võistluse protokollid ainult Liidu plankettidel kõige hiljem kahe nädala jooksul Liidule saata. Planketid Liidu büroost nõuda ja

4) ülesseatud tagajärjed, mis kohtunikude poolt maakonna ehk Eesti rekordiks tunnistatakse, kahe nädala jooksul Liidule kinnitamiseks ette panna. Rekordilehed nõuda Liidu büroost.

Liidu esimees J. Kauba.

Sekretäär J. Villemson.

*

Uued tõsterekordid.

E. K. R. ja Veespordi Liidu poolt kinnitati Eesti tõsteesivõistlustel ülesseatud Eesti rekordid:

Sulgkaal. K. Kõiv, surumine kahega 77,5 kg.

Kergekaal. E. Vanaaseme, surumine kahega 90,0 kg.

Keskkaal. A. Neuland, rebimine paremaga 77,5 kg.

A. Neuland, tõuge vasakuga 92,5 kg.

Poolraskekaal. J. Mändmets, rebimine vasakuga 70 kg.

J. Mändmets, tõuge paremaga 85,0 kg.

S. Hallop, " " 85,0 "

Raskekaal. K. Raag, tõuge paremaga 85,0 kg.

Rahvusvahelise tõsteliidu poolt on V. Noormägi (kergekaal) poolt Narvas 27. jaanuaril s. a. ülesseatud ilmarekord surumises kahega, 88,5 kg., kinnitatud.

Liidu esimees J. Kauba.

Sekretäär J. Villemson.

V. Resev-Resel

Toompuiestee 19, Tallinn.

Kõnetraat 20-19

Soovitab: jalgpalle, jalgalli saapaid, rasket- ja volleypalle, võrke, rekete, tennispalle, kettaid, odasid, kuule, trikooasid, naelkingi ja igasuguseid spordi ja võimlemise abinõusid.

Esitajad:

Pärnus,	võiml. õp. F. Nordgren,	Lõuna tän. 14.
Rakveres,	" "	K Lieberg,
		Tartu tän. 5.
Kuressaares,	" "	Elmik, gümn.
Viljandis	" "	Pihlak, "

Spordisaapa vabrik

Julius Ugur

Tartus, Tähe tän. 64.

SOOVITAB:

võimlemiskingi
jalgpallisaapaid
tenniskingi
jahisaapaid
jooksukingi.

ERIALA:

saapad vigastatud jalgade jaoks.

Kõige parem sõber sportlastele

on

shokolaad,

*sést tema on sportlastega ühes enne ja pärast
wõistlust, kui ka wõistluse ajal. - - -*

TARVITAJAD!

Kas olete järelemõetlud, et ostes kaupu erakauplustest, Teie vabatahtliselt annate suure osa oma sissetulekust üksikute rikastamiseks?

Ainult siis on Teil võimalus majapidamises kokkuvõtta ja kõik kasu elatustarbete ostust omale saada kui lähema tarvitajate- ehk majandusühisuse liikmeks astute ja kõik kaubad oma ühisusest ostate.

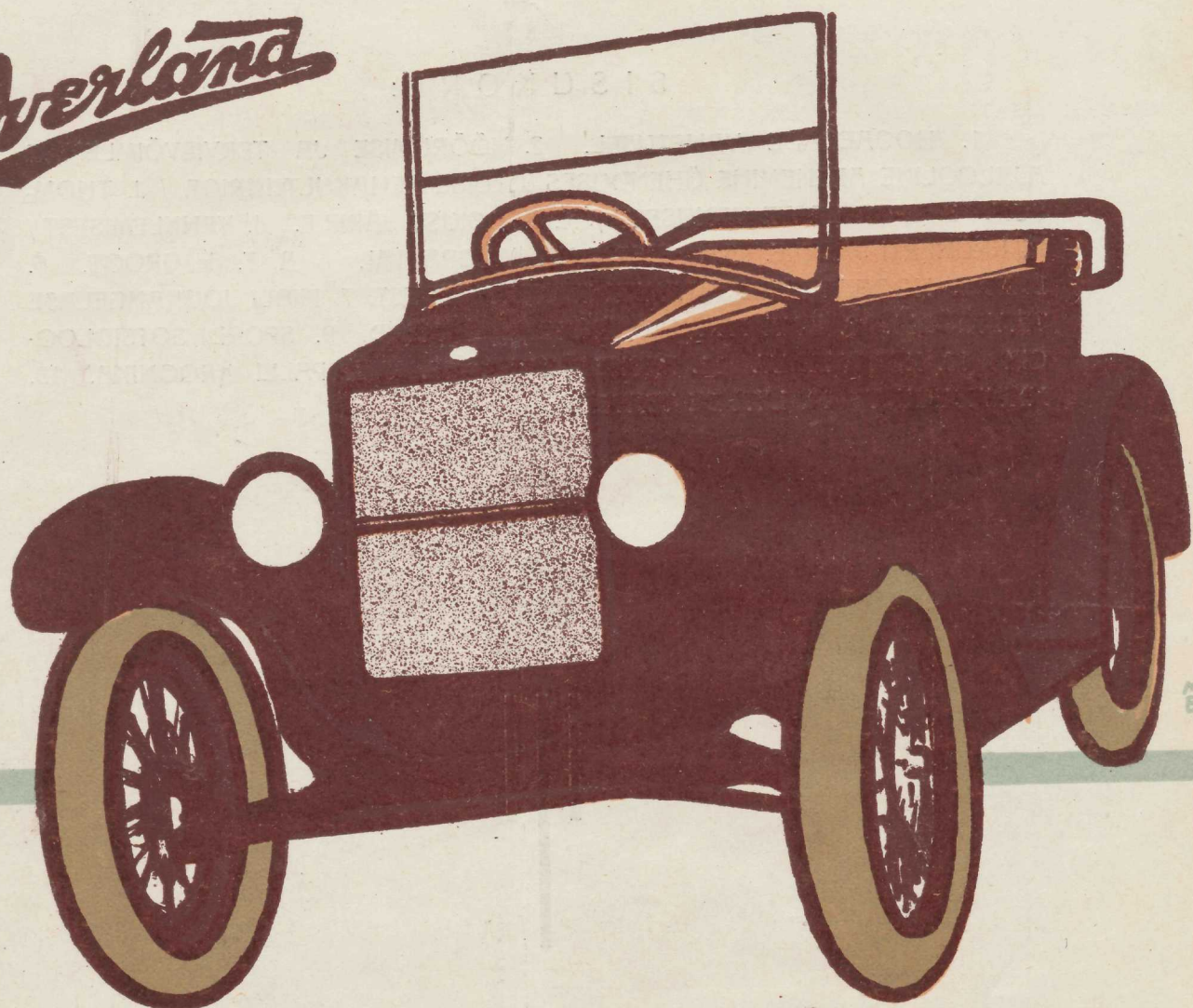
Ühistegelised ettevõtted on aidanud kaubahinnad allasuruda ja on alati valvel, et neid keegi ebaloomulikult kõrgendada ei saaks.

Ühisustele muretseb kaupu peajasjalikult otse valmistajatelt ühisuste oma suurkaubandusline ostu-müügi, oma tööstuse ja nõuande keskkohast

Eesti Tarvitajate Keskühisus

Tallinn, Vîruvârava puistee 15.

Overland

Overland ja
Willys-Knight
automobiilide ainuesitus.

JOHN PITKA, JUNR & Co.

TALLINN, SADAMA T.5.

TEL: 10-05. - TEL. AADR: „AKTIP“

SISUKORD:

1. HOOAEGADE VAHETUSEL.
2. HÕÖRUMISE JA TERVISVÕIMLEMISE AJALOOLINE ARENEMINE ÜHENDUSES ÜLDISE KEHAKULTUURIGA / J. THOMSON.
3. SPORTLASTE VANUSEST / H. KROGIUSE JÄRELE.
4. VEHKLEMISEST / R. KRÜNERTI JÄRELE.
5. ÜMBER ILMA JALGRATTAL / A. F. de GROOT.
6. LÄINUD HOOAJA KIIRUISUTAMISE TAGAJÄRGEDEST.
7. PIIBLI JÕUKANGELASE TRAGÖÖDIA.
8. ILMA PARIMAD ÜKSTEISTKÜMMEND.
9. SPORDI SOTSIOLOOGIA.
10. KODUMAALT.
11. RASKEJÕUSTIK.
12. JALGPALLI KROONIKA.
13. MITMESUGUST.
14. LIITUDE TEATED.

TEHNILISTE TAKISTUSTE TÕTTU ON KÄESOLEVA NÜMBRI ILMUMINE PIDANUD VIIBIMA. JÄRGMINE NUMMER ILMUB MAI KUU LÕPUKS. VIIVITUST PALUME LAHKESTI VABANDADA.

TOIMETUS.

Axel Musso

Tallinn, Pikk tän. 13

Raud- ja teraskaubad, ehitusmaterjalid Inglis, Rootsi, Saksa ja Soome vabrikute tööriistad, köögi, laua, habeme ja taskunoad, kõiksugu käärid. Juukselõikamise masinad ja habemeajamise aparadid. Jahipüssid ja lihtrevolvrid. Automaatpüstolid: Brovning, F. N., Pieper, Schmeisser, Stock Singer, Sauer & Sohn. Jahi ja revolvrilise laskemoon. Igasugu spordi abinõud: tennispalli lööjad ja pallid, jalapallid, kõiksugu kergejõustiku tarberistad Kalapüügi riistad. Vahariie, granitol ja linoleum.

Telegrammi-aadress: Musso, Tallinn.

I-järgu meeste- ja naisterahva riiete valmistamise äri

O.-Ü. „Ilu”

*Narju tän. № 22,
(teisel korral).
Tel. 20-07.*

*Suur ja mitmekesine välja-
valik meeste- ja naisterahva
ülikonna, palitute ja mant-
lite riideid.*

*Töö puhas ja peene-
maitseline.*

A.S. Hans Koch A.G.

Tallinn, Vene tän. 11-a.
Telefon 22-44. Postkast 156.

Sõiduautode, veoautode ja
mootorrataste ladu.
Autotarbed. Autokummid.

Pääesitaja Eestis:

Mannesmann-Mulag 3 kuni 5 tonnilised veoautod, palkide veoautod, ümberlükatavad veoautod ja omnibussid. M. A. N. Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg 2 kuni 2½ tonnilised veoautod, tulepriitsid. Hansa-Lloyd kergeveoautod, sõiduautod. Protos — sõiduautod, kinnised veoautod. Austro-Daimler — sõiduautod. Austro-Fiat — sõiduautod. Puchwerke Akt. Ges. Wilhelm Wippermann jr. Hagen Thegood Maxwell Detroit Michigan U.S.A. sõiduautod. D-Rad mootorjalgrattad. Evans kergemootorratas. WD Hanomag Traktorid.

Esimene Eestis
automaatmasinatega töötav

KIRJAÜMBRIKUTEHAS

G. PIHLAKAS & POJAD
TALLINNAS

soovitab kõike seltsi

kirjaümbrikke

suuremal arvul. Meie tehases valmistatud ümbrikud on senini välja maalt sisseveetavatest ümbrikkest palju paremad ja odavamad. Mustrite valik suureneb alata.

Nõudke prooviraamatuid ja hinnakirju. Tellimiste ja järelepärimistega palume pöörata meie kaubamajasse, Jaani t. 6.

Kõige austusega

K.-M. G. PIHLAKAS & POJAD.

Kõik

spordiringkonnad tarvitavad P.K.
„ESTONIA” saadusi, mis sugused
kõige puhtamad värskemad ja
kindla kontrolli all valmistatud:

piim, koor, või, juust,
linnud, munad, singid,
vorstid, konservid,
j.n.e.j.n.e.

Omad kauplused:
„ESTONIA” teatrimaja 7.
Müürivahe tänav 10.
Uue Sadama tänav 2.
Peale selle 182 (punase lehmaga
märgifud) müügikohta
Tallinnas.